
Juni 2024

Børn og unges perspektiver på rømning fra anbringelsesste der

Ankestyrelsen

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-530-0

Indholdsfortegnelse

SAMMENFATNING	5	
Formål og arbejdsspørgsmål	5	
Lovgivning om rømning	6	
Hovedresultater	6	
Årsager til at børn eller unge rømmer fra anbringelsessteder		9
Faktorer, der kan skubbe den unge væk fra anbringelsesstedet		10
Faktorer, der kan trække den unge væk fra anbringelsesstedet		15
Psykisk mistrivsel hos den unge	17	
TIDEN OP TIL EN RØMNING	19	
Infoboks: Delkonklusioner	19	
Gentagne rømninger	19	
Planlagt eller spontan rømning	20	
Nogle unge rømmer fra andre steder end anbringelsesstedet		22
TIDEN UNDER RØMNING	24	
Infoboks: Delkonklusioner	24	
De unges oplevelser med at være rømmet	24	
Risici under rømning	26	
Hvad gør de voksne, når en ung rømmer?	30	
TIDEN EFTER RØMNING	35	
Infoboks: Delkonklusioner	35	
Hvordan kommer den unge tilbage efter en rømning?	35	
De unges oplevelser med at komme tilbage til anbringelsesstedet		36
Ændring i de unges sager efter endt rømning	39	
HVAD KAN FOREBYGGE RØMNING?	45	
Infoboks: Delkonklusioner	45	
De unges perspektiver på Forebyggelse af rømning	45	
BILAG	50	
Bilag 1: Metode	50	
Bilag 2: Lovgivning om rømning	53	

Sammenfatning

VIVE har i 2022 udarbejdet rapporten *'Rømninger fra anbringelsessteder: En undersøgelse af definition, omfang og årsager'*, som er den første kortlægning af rømninger i en dansk kontekst. VIVE's undersøgelse belyser primært anbringelsesstedernes perspektiver og erfaringer med rømning, og VIVE anbefaler derfor, at rømninger udfoldes med udgangspunkt i anbragte børn og unges egne perspektiver (Lausten, Henze-Pedersen, Westermann Brændgaard og Rota Knudsen (VIVE, 2022). I resten af rapporten henviser vi til denne, som VIVE 2022).

I VIVE's undersøgelse kan vi se, at omfanget af rømninger er størst på åbne døgninstitutioner og opholdssteder. Ifølge VIVE har 10 procent af børn og unge på døgninstitutioner og opholdssteder rømmet mindst én gang inden for de seneste 12 måneder, mens det gælder for tre procent af børn og unge anbragt hos plejefamilier (resultatet bygger på data indsamlet af VIVE i perioden december 2021-januar 2022).

Social-, Bolig- og Ældreministeriet har på den baggrund bedt Ankestyrelsen om at gennemføre en praksisundersøgelse om rømninger fra åbne anbringelsessteder, hvor fokus er på anbragte børn og unges perspektiver på årsagerne til, at de rømmer.

Undersøgelsen skal bidrage til en større forståelse af fænomenet 'rømning'. En dybere forståelse af rømninger vil bidrage med viden om risikofaktorer, der kan føre til, at anbragte børn eller unge rømmer, og den vil også afdække beskyttelsesfaktorer, der kan forebygge, at børn og unge rømmer fra anbringelsessteder.

INFOBOKS: HVAD ER RØMNING?

Når et barn eller ung rømmer, så forlader vedkommende uden aftale det sted, hvor det er anbragt, uden hensigt om at vende tilbage. Det fremgår af voksens ansvarsloven. Infoboks slut.

FORMÅL OG ARBEJDSSPØRGSMÅL

Undersøgelsens formål er at belyse børn og unges perspektiver på, hvilke årsager der kan være til, at et barn eller en ung rømmer fra åbne døgninstitutioner eller opholdssteder. Formålet med undersøgelsen er derudover at undersøge, hvordan barnet eller den unges forløb kan se ud før og efter, at barnet eller den unge har rømmet.

Undersøgelsen besvarer følgende arbejdsspørgsmål:

1. Hvilke årsager kan der være til, at børn eller unge vælger at rømme fra åbne døgninstitutioner eller opholdssteder?
2. Hvordan kan et hændelsesforløb (op til og efter barnet eller den unge rømmer) se ud?

I undersøgelsen beskriver vi også relevante juridiske forhold, der regulerer området, herunder hvilke regler der spiller ind, når et barn eller en ung rømmer fra sit anbringelsessted.

Infoboks: Metode

For at besvare arbejdsspørgsmålene har vi foretaget:

- Ti interviews med anbragte unge i alderen 15-17 år, der alle har rømmet én eller flere gange fra åbne døgninstitutioner eller opholdssteder.
- Kvalitativ gennemgang af ni sager, der vedrører børn og unge i alderen 11-17 år, som har rømmet én eller flere gange fra et anbringelsessted. Sagerne er udvalgt fra Ankestyrelsens klagesagsbehandling og fra Børnesags-barometret.

Læs mere om undersøgelsens metode i bilag 1. Infoboks slut.

LOVGIVNING OM RØMNING

Rømning bliver reguleret af voksenansvarsloven, som indeholder de nærmere regler om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten for anbragte børn og unge (LBK nr. 224 af 6. marts 2024, Bekendtgørelse af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge). Reglernes hovedformål er at beskytte anbragte børn og unge mod overgreb samt forebygge unødvendig magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten. Denne lov regulerer også, hvornår anbringelsesstedet undtagelsesvist må anvende magt over for anbragte børn og unge (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 3). Rømning defineres i vejledningen til voksenansvarsloven på følgende måde:

Lovboks: Definition af rømning i voksenansvarsloven

Ved rømning forstås, at barnet eller den unge ikke har til hensigt at vende tilbage. Det er således ikke tilstrækkeligt, at barnet eller den unge bare har forladt anbringelsesstedet for en stund eller ikke er vendt tilbage til institutionen som aftalt.

VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 102. Lovboks slut.

Vi vil løbende i undersøgelsen inddrage beskrivelser af relevante juridiske forhold. I vedlagte bilag 2 beskriver vi de regler, der vedrører rømning i lovgivningen.

BEGREBSAFKLARING

Til denne undersøgelse har vi rekrutteret unge til interview gennem de unges nuværende anbringelsessteder (når vi i undersøgelsen skriver 'anbringelsessteder', så refererer vi både til åbne døgninstitutioner og opholdssteder). Det er derfor personalet på anbringelsesstedet, der har udvalgt unge, der har erfaring med at rømme fra åbne døgninstitutioner og opholdssteder inden for de sidste to år. Derfor er det personalet på anbringelsesstederne og de interviewede unges egen definition af rømning, som kommer til udtryk i empirien.

Når vi skriver "under rømning", så henviser vi til den periode, hvor barnet eller den unge er væk fra anbringelsesstedet.

Infoboks: Døgninstitutioner og opholdssteder

Døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder er begge steder, hvor børn og unge kan anbringes uden for hjemmet. Døgninstitutioner er offentligt drevet, mens opholdssteder er privat drevet. [Læs mere her](#). Infoboks slut.

HOVEDRESULTATER

I det følgende præsenterer vi de overordnede resultater, der besvarer undersøgelsens arbejdsspørgsmål.

Der er flere årsager til, at anbragte børn og unge rømmer

Fra de unges fortællinger og sagsgennemgangen får vi et bredt indblik i, hvilke årsager der kan føre til, at anbragte unge vælger at rømme fra deres anbringelsessted. Der er sjældent én enkeltstående årsag, da det kan hænge sammen med den unges anbringelsehistorik, trivsel eller den unges situation forud for rømning.

De unge giver i interviewene en række eksempler på, hvorfor de er rømmet. De omtaler både faktorer på anbringelsesstedet, som *skubber* dem væk derfra og faktorer uden for anbringelsesstedet, der *trækker* i dem. De unge peger på flere faktorer, der kan skubbe dem væk fra anbringelsesstedet. Herunder konflikter med andre unge eller personalet, en følelse af modstand mod deres anbringelse eller en skæv sammensætning af gruppen af børn og unge på deres anbringelsessted i forhold til køn, alder og interesser. Derudover fortæller flere unge, at savn til familie og venner og et behov for at leve et almindeligt ungdomsliv med venner, kæreste og fester er grunde, der kan trække i de unge og føre til rømning.

I flere af de unges fortællinger er stoffer et tema. For de fleste er trangen til stoffer dog ikke den primære årsag til deres rømning, da det kan handle om, at den unge er i mistrivsel, kæmper med svære tanker eller psykiske problemer. Vi ser samtidig eksempler, hvor den unge bruger rømning som et råb om hjælp eller en strategi til at få ændret deres anbringelse eller gøre opmærksom på deres mistrivsel.

Både planlagte og spontane rømninger

De unges beskrivelser spænder over rømninger, der er nøje planlagt til rømninger, der sker spontant efter en konkret hændelse. Planlagte rømninger er, hvor den unge i forvejen har overvejet at rømme, for eksempel at de har planlagt transport væk fra anbringelsesstedet. Spontane rømninger er rømninger, hvor den unge pludseligt eller impulsivt vælger at rømme, for eksempel som reaktion på en konkret hændelse. De konkrete hændelser kan for eksempel være en uoverensstemmelse mellem den unge og personalet eller andre anbragte.

De unge kan også vælge ikke at komme retur til anbringelsesstedet, når de for eksempel er hjemme på samvær, på arbejde eller ved lægen.

Flere unge har været i udsatte situationer, mens de er rømmet

Tiden under en rømning, det vil sige den periode barnet eller den unge er væk fra anbringelsesstedet, er forbundet med risici. Flere unge beskriver, at de er kommet i forskellige udsatte situationer under deres rømning. Det kan handle om, at de unge er påvirkede af alkohol og stoffer, har selvskadende adfærd eller overnatter på gaden. Nogle unge overnatter hos familiemedlemmer, som tidligere har udsat dem for vold eller omsorgssvigt. Andre unge fortæller også om at have været udsat for seksuelle overgreb og krænkelser under rømning.

Flere unge beskriver ambivalente følelser under rømning

Ud fra de unges beretninger står det klart, at det at være rømmet fra et anbringelsessted, kan være forbundet med ambivalente følelser hos de unge. På den ene side kan de opleve en lettelse ved at være væk fra anbringelsesstedet. De har eksempelvis fået afløb fra en indre vrede, fået stillet en afhængighed af alkohol eller stoffer, eller de har fået set venner og familie, som de savner. På den anden side beskriver flere unge, at de er i en stresset og udsat position under deres rømning. De kan for eksempel bekymre sig om, hvor de skal sove, og hvor de kan få mad. De unge kan også have en følelse af konstant at være på vagt og ikke kunne slappe af i offentligheden, hvis de er efterlyst af politiet.

Gentagne rømninger kan være årsag til at der foretages ændringer i den unges anbringelse

Alle de unge, vi har talt med, fortæller, at de er rømmet gentagne gange. For nogle unge betyder gentagne rømninger, at der sker ændringer i deres sag. Det kan for eksempel være i form af, at den unge bliver anbragt på et nyt anbringelsessted.

I nogle tilfælde er det anbringelsesstedet, der på baggrund af gentagne rømninger erkender, at de ikke formår at give den rette støtte til barnet eller den unge. Der er også eksempler på sager, hvor kommunen vurderer, at omfanget af rømninger og de risici, som rømninger indebærer for den unge, står i kontrast til formålet med anbringelsen, nemlig at skabe stabile rammer og øge barnet eller den unges trivsel. Vi ser også flere eksempler fra både sager og interview, hvor kommunen træffer beslutning om, at den unge skal anbringes på en sikret eller delvis lukket institution blandt andet for at hindre rømning.

Flere unge oplever, at deres tilbagevenden til anbringelsesstedet håndteres uhensigtsmæssigt

Flere unge oplever, at personalet skælder dem ud eller ignorerer dem i perioden efter de er kommet tilbage fra en rømning. For nogle unge kan rømningen også betyde, at reglerne på anbringelsesstedet bliver strammere for dem. Nogle unge beskriver også, at de ikke taler med personalet om rømningen, efter de er kommet retur og i stedet holder sig for selv. Nogle unge fortæller desuden, at det ville hjælpe dem, hvis personalet var mere forstående og forsøgte at tale med dem om deres situation.

Når de unge oplever denne håndtering fra personalet, kan det føre til, at den unge vælger at rømme igen.

Den pædagogiske indsats på anbringelsesstederne har betydning for at forebygge rømning

De unges fortællinger peger også på, at det er vigtigt, at de kan indgå i tillidsfulde og trygge voksenrelationer på deres anbringelsessted. Det er vigtigt, at de voksne har de rette pædagogiske kompetencer. Dette udtrykker de unge på forskellig vis. Det kan handle om personalets evner til at møde og forstå den enkelte unge eller om deres kompetencer til at håndtere konflikter på anbringelsesstedet. Flere unge fortæller også, at det er vigtigt, at de voksne har fokus på at undgå konflikter og ikke skælder ud, når de unge kommer retur fra en rømning. Det kan være med til at bryde de unges rømningsmønster.

Samvær, tætte relationer på anbringelsesstedet og at føle sig lyttet til kan forebygge rømning

De unge har forskellige bud på, hvad der kan forebygge rømning. Flere unge peger på, at en vigtig faktor i at forebygge rømning er, at de har mulighed for ofte at have samvær med deres nære relationer, da det vil mindske deres savn i hverdagen. Flere nævner også, at det er væsentligt, at både kommune og personalet på anbringelsesstedet er opmærksomme på og anerkender, at anbragte unge generelt har et ungdomsliv, der skal leves. De har brug for sociale fællesskaber uden for anbringelsesstedet.

Flere af de unge nævner også, at inddragelse i valg af anbringelsessted kan være en væsentlig forebyggelsesfaktor. De unge ønsker særligt, at kommunen tager højde for unges ønsker om at bo tæt på familie og venner, da dette ifølge de unge vil øge deres trivsel i anbringelsen.

ÅRSAGER TIL AT BØRN ELLER UNGE RØMMER FRA ANBRINGELSESTEDER

I det følgende kapitel beskriver vi unges perspektiver på, hvad årsagerne er til, at de rømmer. Ifølge (Branscum & Richards, 2022 i VIVE: *'Rømninger fra anbringelsessteder: En undersøgelse af definition, omfang og årsager', 2022*) kan årsager til rømning både skyldes faktorer indefra, som er situationer på anbringelsesstedet, der "skubber" barnet eller den unge væk derfra, og faktorer udefra, det vil sige uden for anbringelsesstedet, som "trækker" barnet eller den unge ud i en rømning. I dette kapitel benytter vi denne opdeling i forhold til at se på, hvilke årsager, der kan føre til at børn eller unge rømmer fra deres anbringelsessted.

Først belyser vi årsager, der kan skubbe den unge væk fra anbringelsesstedet. Det kan for eksempel være konflikter på anbringelsesstedet, der gør, at den unge stikker af. Dernæst ser vi på, hvilke faktorer, der trækker i den unge udefra. Det kan for eksempel være, at savnet til familie og venner trækker i den unge. Endeligt beskriver vi også, hvordan nogle børn og unge rømmer, fordi de er i psykisk mistrivsel.

Det er vigtigt at pointere, at der sjældent er en enkelt årsag til, at et barn eller ung vælger at rømme fra deres anbringelsessted, da det kan hænge sammen med den unges anbringelsehistorik, trivsel eller den unges situation forud for rømning.

Infoboks: Delkonklusioner

- De unge fortæller om årsager, der skubber dem væk fra anbringelsesstedet:
 - Det kan føre til at de unge rømmer, hvis de mangler omsorg eller ikke føler sig forstået af personalet på anbringelsesstedet. Ligeledes kan konflikter mellem de unge og personalet føre til at de unge rømmer.
 - Konflikter mellem de anbragte på anbringelsesstedet kan også føre til rømning. I nogle tilfælde har unge oplevet krænkelser på anbringelsesstedet, hvilket har ført til, at de er rømmet.
 - Hvis de unge er utilfredse med anbringelsesstedet kan det føre til, at de rømmer. Denne utilfredshed kan skyldes stedets geografiske placering langt fra familie og venner eller sammensætning af børn og unge på stedet.
 - For nogle unge kan rømning være en strategi til at få indflydelse på deres sag, for eksempel i forhold til valg af anbringelsessted. Nogle unge rømmer også, fordi de generelt har modstand mod det at være anbragt.
 - Nogle unge rømmer, fordi de keder sig eller mangler sjove aktiviteter på anbringelsesstedet. Nogle unge rømmer også, fordi de ønsker at lave aktiviteter uden at være ledsaget af personalet.
- De unge fortæller om årsager, der trækker de unge væk fra anbringelsesstedet:
 - Mange unge rømmer, fordi de savner deres familie eller venner og ønsker at komme hen til dem. Flere unge udtrykker også, at et behov for at leve et almindeligt ungdomsliv med venner, kæreste og fester, er grunde, der kan trække i de unge og føre til rømning.
 - Stoffer fylder i de unges rømningsfortællinger. Nogle unge rømmer for at tage, købe eller sælge stoffer. For de fleste er stoffer dog ikke den primære årsag til deres rømning, da det kan handle om, at den unge er i mistrivsel, kæmper med svære tanker eller psykiske problemer.
- Nogle unge rømmer, fordi de har et behov for at komme væk fra svære tanker og problemer i deres liv. Det kan handle om konflikter med familien eller være på grund af psykiske udfordringer og/eller selvskadende adfærd. Infoboks slut.

FAKTORER, DER KAN SKUBBE DEN UNGE VÆK FRA ANBRINGELSESSTEDET

I dette afsnit beskriver vi hvilke årsager, der kan bidrage til at skubbe den unge væk fra anbringelsesstedet og dermed være årsag til, at den unge rømmer.

Infoboks: "Skubbe-faktororer"

Årsager, der skyldes faktorer inde fra anbringelses-stedet, der "skubber" barnet eller den unge væk derfra, for eksempel konflikter med personalet eller med andre børn og unge (Branscum & Richards, 2022 i VIVE, 2022). Infoboks slut.

De unge rømmer, når de mangler omsorg eller forståelse fra de voksne på anbringelsesstedet

Flere unge beskriver, at de rømmer, når de oplever, at personalet på anbringelsesstedet ikke lytter til dem, ikke forstår dem, eller hvis de ikke får den nødvendige omsorg fra personalet.

Jonas beskriver, hvordan han får det, når han ikke føler sig forstået af de voksne:

"Jeg følte jo ikke, at det var retfærdigt, så jeg havde bare lyst til at gå mod systemet. Ligesom, hvis de siger fuck dig, så siger jeg fuck dem." (Jonas, 16 år)

Følelsen af ikke at blive forstået af personalet får Jonas til at rømme fra anbringelsesstedet. Amalie beskriver også en episode, hvor hun er kommet til et nyt anbringelsessted, hvor hun ikke trives:

"Alting var svært, lige da jeg kom hertil [det nye anbringelsessted] og der var meget pres på. Jeg følte ikke, at de voksne forstod mig, så det eneste jeg havde brug for, var at være sammen med mine venner. Det måtte jeg heller ikke, fordi jeg måtte ikke komme til [bynavn], fordi min familie bor der. Og så valgte jeg bare at stikke af derover til." (Amalie, 16 år)

Et andet eksempel er Amina, der beskriver, at hun rømmer, fordi hun mangler omsorg fra personalet på sit anbringelsessted. Ifølge Amina kommer den manglende omsorg til udtryk ved, at de voksne ignorerer hende eller taler ned til hende, som en straf, hvis hun har gjort noget forkert. Sådanne situationer kan få Amina til at rømme, da hun får et behov for at komme væk fra situationen og de svære tanker, det giver hende.

Konflikter og uenigheder med personalet kan få de unge til at rømme

En anden faktor, der kan skubbe de unge væk fra anbringelsesstedet og mod en rømning er, hvis de har konflikter eller uenigheder med personalet på deres anbringelsessted. Flere unge fortæller, at de rømmer, fordi de har konflikter med personalet på deres anbringelsessted for eksempel på grund af reglerne på stedet, eller fordi de føler sig uretfærdigt behandlet af personalet. Disse eksempler er ligeledes situationer, hvor de unge oplever ikke at blive forstået af de voksne.

Et eksempel er Amalie, der rømmer, fordi hun er uenig med personalet om reglerne på anbringelsesstedet. Hun fortæller, at hendes veninde har en konflikt med en af pædagogerne fra anbringelsesstedet. Amalie oplever, at pædagogen er uretfærdig, og hun tager derfor sin venindes parti:

"Min veninde havde et skænderi med en pædagog, hvor pædagogen ikke rigtig gad lytte til hende. De voksne havde en dårlig vane med, at hvis man ikke kommer ned, når der er aftensmad, så får man ikke noget at spise. Nogle gange, så kan de ikke sætte sig ind i andres situationer i forhold til, hvorfor vi ikke kommer ned, eller hvis vi har det dårligt. Og så slukkede pædagogen for komfuret, og så var han sådan 'så kan du ikke lave noget mad til dig selv'. Og så stak hun af. Og jeg vidste godt, at hun havde det dårligt i forvejen, så jeg valgte at tage afsted sammen med hende for at være en god veninde. (...) Jeg var bare sur på pædagogen, fordi jeg tænkte, 'hvis du bare kunne have ladet hende lave mad, så var intet af det her sket'." (Amalie, 16 år)

Amalie oplever altså, at pædagogen ikke forsøger at sætte sig ind i de unges situation ved at forstå, hvordan de har det. Som konsekvens vælger Amalie at rømme sammen med sin veninde. Amalie lægger vægt på, at rømningen kunne være undgået, hvis pædagogen havde håndteret situationen anderledes.

Et andet eksempel er Amina, der rømmer, fordi hun har en konflikt med en pædagog fra anbringelsesstedet. Pædagogen giver ikke Amina lov til at tage ud og købe tøj, som hun mangler til en ferie. Ifølge Amina begrundede pædagogen dette med, at Amina ikke samarbejder med de voksne på anbringelsesstedet.

De ovenstående eksempler peger på, at uenighed om de regler, som de voksne håndhæver på anbringelsesstedet, kan skabe konflikter og være en årsag til rømning.

Infoboks: Frivillig eller tvangsmæssig anbringelse

En frivillig anbringelse er en anbringelse, hvor forældremyndighedsindehavere har givet samtykke til anbringelsen. Hvis der er tale om en ung over 15 år, skal den unge også give samtykke, jf. barnets lovs § 46 og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet § 14.

En tvangsanbringelse er en anbringelse, hvor der ikke foreligger samtykke fra forældre og/eller den unge over 15 år, jf. barnets lovs § 47 og lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet § 14. Infoboks slut.

Rømning som modstand mod at blive anbragt

Flere unge beskriver også, at de rømmer, fordi de har en modstand mod at være anbragt, og af den grund ikke ønsker at være på anbringelsesstedet. Dette er endnu en faktor, der kan skubbe unge væk fra anbringelsesstedet og føre til rømning. Vi ser både eksempler på dette i interview og i sagerne.

Et eksempel er en sag med Ida på 13 år, der er anbragt på et åbent opholdssted uden samtykke fra sin mor. Ida reagerer voldsomt på at skulle anbringes. Den dag Ida skal flytte fra hendes mors hjem til anbringelsesstedet, finder personalet det nødvendigt at tilkalde politiet, da hun er udadreagerende. Idas modstand mod at blive anbragt præger den første tid af hendes anbringelse. I sagsakterne bliver hendes modstand mod anbringelse beskrevet, som årsag til, at hun forsøger at rømme allerede fra starten af anbringelsen.

Et andet eksempel er fra interviewet med Malthe, som fortæller, at han valgte at rømme, fordi han var uenig i, at han skulle anbringes. Da vi spørger ham om, hvad de voksne kunne gøre anderledes i den situation, siger han følgende:

"Det kan man ikke. Du tvinger folk til at være et sted, som de ikke gider, så er det klart, de stikker af." (Malthe, 17 år)

Nogle unge rømmer, fordi de er anbragt langt væk fra familie og venner

Flere unge fortæller, at de rømmer på grund af den geografiske placering af deres anbringelsessted. Det gør sig særligt gældende, hvis anbringelsesstedet er placeret langt væk fra den by, hvor den unges venner og familie er bosat, eller hvor de selv kommer fra.

Jonas og Klara fortæller, at de blandt andet rømmer, fordi de er anbragt langt væk fra de mennesker, de holder af. I den sammenhæng fortæller Jonas, at anbringelsesstedets placering betyder, at han ikke modtager mange besøg hjemmefra, da transporttiden er for lang. Klara fortæller, at det vigtigste for hende er at bo et sted, som er relativt tæt på hendes venner, så hun kan være sammen med dem i weekenderne:

"Mit eneste ønske var egentlig, hvor stedet skulle være. Det var det eneste. Jeg var egentlig lidt ligeglad med, hvordan jeg har det med dem, der bor der. Fordi jeg i hvert fald i weekender kunne tage ud og være sammen med mine venner. Jeg sagde også til dem, at en time eller 1,5 time, det er fint. Det tager jeg gerne i bus. Men tre timer i bus, det er fandeme lang tid." (Klara, 15 år)

Citatet illustrer, at det for nogle unge har stor betydning, at deres anbringelsessted er placeret tæt på det område, de kommer fra, så de har mulighed for at opretholde deres sociale relationer. Placeringen af anbringelsesstedet kan derfor være en faktor, der skubber den unge væk fra anbringelsesstedet.

Rømning som strategi til at få indflydelse på egen sag

Vi ser også, hvordan rømning kan være en strategi for unge, hvis de vil have deres sag genovervejet for eksempel med henblik på at skifte anbringelsessted. Det kan handle om anbringelsesstedets placering, som vi tidligere beskrev med Klaras eksempel. Hun udtrykker eksplicit, at hun også rømmer for at få en dialog med kommunen og anbringelsesstedet:

"Jeg havde sagt til at starte med, at jeg gerne vil være tæt på min familie og venner. De flytter mig så to en halv time væk derfra. Al den tid, jeg har været på anbringelsesstedet, har jeg stukket af for at få de voksne til at lytte til mig igen. For så kommer der nye møder og nye chancer for at komme tættere på mine venner og familie. Så siger de direkte til mig på et møde, at de har hørt, hvad jeg har sagt, men de har valgt ikke at tage højde for det. Så tænkte jeg bare, at hvis de ikke lytter til mig, hvorfor fanden skal jeg så gøre, hvad de siger. Så tror jeg, at jeg forsøger at følge den samme taktik, at jeg ved at stikke af kan få et nyt møde." (Klara, 15 år)

Klaras forhåbning er altså, at hun som en konsekvens af rømning, får et nyt møde sat op med kommunen, hvor hendes sag kan drøftes igen. Ifølge Klara er rømning en måde, hvorpå hun selv tager kontrol over sit liv, når hun ikke føler, at de voksne lytter til hende.

Mia beskriver ligeledes, hvordan det kan få hende til at rømme, hvis hun har en oplevelse af, at hun ikke får indflydelse på sin sag:

"Jeg føler altid, at hvis jeg siger, at jeg gerne vil det her eller det her, så sker der altid ligesom det modsatte. Eller så lytter de ikke til mig, og så beslutter de, hvad der er bedst for mig. Men jeg ved selv, hvad der er bedst for mig. Men det med at kommunen skal sige, hvad der er bedst for dig. Du ved godt selv, hvordan du har det. Og hvis de gad lytte mere til sådan noget der." (Mia, 16 år)

Hvis de unge ikke føler sig hørt eller lyttet til i forbindelse med sagsbehandlingen, kan det altså føre til, at de rømmer.

Manglende struktur og forudsigelighed på anbringelsesstedet kan føre til rømning

Flere unge beskriver, at når der ikke er tilstrækkelig struktur i hverdagen og forudsigelighed på anbringelsesstedet, så kan det få dem til at rømme. Sofia fortæller, hvordan der ikke er samme struktur og nær omsorg på en institution, som der er i en familie. Hun oplever for eksempel, at det er op til den unge selv at få lavet lektier og at hun ikke får den nødvendige støtte. Dette bidrager til en følelse af manglende tilknytning til anbringelsesstedet.

Ifølge Amina er en grund til at hun rømmer, at hun ikke oplever at få den struktur i hverdagen på anbringelsesstedet, som hun har behov for. Hun beskriver, at anbringelsesstedet er præget af en høj grad af uforudsigelighed, hvilket er en udfordring for hende. Det er vigtigt for Amina at vide, hvad der skal ske i løbet af en dag, og at planerne ikke bliver ændret i sidste øjeblik. Hun beskriver flere episoder, hvor personalet har ændret planer i sidste øjeblik, for eksempel ved at aflyse en planlagt tur eller et besøg.

For nogle unge er det således vigtigt, at der er struktur på anbringelsesstedet og at de ved, hvad dagen bringer. Det kan have stor betydning for dem, at deres planer ikke bliver ændret pludseligt, fordi uforudsigeligheden kan stresser dem.

Sammensætning af målgruppen på et anbringelsessted kan føre til rømning

Flere unge rømmer, fordi de ikke trives med andre unge, som bor på samme anbringelsessted. Det kan skyldes stor aldersforskel eller en skæv kønsfordeling mellem de anbragte børn og unge. Isabella fortæller for eksempel, hvordan det påvirker hende, at der er stor aldersforskel mellem hende og de øvrige anbragte:

”Der er ikke nogen piger på min alder. De er 12, 13, 14 eller 15 år. De forstår mig jo ikke så meget, som en 17-årig forstår mig. Jeg gider ikke at være på anbringelsesstedet på grund af det med alderen og pigerne. (...) Jeg gider jo ikke gå sammen med en 11-årig for eksempel.” (Isabella, 17 år)

Isabella oplever også stor udskiftning i gruppen af børn og unge på anbringelsesstedet, hvor der ofte er mange nye, hun skal forholde sig til. Ifølge Isabella, så vil hun ikke have samme behov for at rømme, hvis der var flere jævnaldrende på anbringelsesstedet.

I flere sager er der også eksempler, hvor sammensætningen af børn og unge på anbringelsesstedet, bliver nævnt som forklaring på, at barnet eller den unge har rømmet. For eksempel ser vi en sag med en ung pige, der er anbragt et sted, hvor der bor flest drenge. Det er en af årsagerne til, at hun ikke trives på stedet. Pigen oplever at blive forfulgt af flere drenge på anbringelsesstedet, hvilket hun flere gange har anmeldt til politiet. Pigen har også udtrykt tanker om selvmord, som reaktion på ikke at blive mødt i hendes ønske om at komme væk fra anbringelsesstedet. Det fremgår af sagen, at pigen rømmer derfra i håb om, at der kan blive truffet en anden beslutning for hende.

Vi ser altså både i interview og i sager, at sammensætningen af børn og unge på et anbringelsessted kan have betydning for at børn og unge vælger at rømme.

Konflikter eller krænkelser mellem de unge på anbringelsesstedet kan føre til rømning

Ud over den store spredning i alder og køn på anbringelsesstedet kan få unge til at rømme, så fortæller flere unge også, at de rømmer, når de har konflikter med andre anbragte. Konflikterne kommer til udtryk ved, at nogle unge skaber drama på anbringelsesstedet, ikke respekterer andre eller er udadreagerende over for hinanden.

Nogle unge har oplevet at blive krænket på anbringelsesstedet af andre unge, hvilket har været årsag til rømning. Amina fortæller for eksempel om en situation, hvor hun rømmer, fordi hun oplevede at blive krænket af en ældre dreng på sit anbringelsessted. Drengen var grænseoverskridende over for Amina, hvilket fik hende til at mistrives:

"Jeg fik det bare dårligt. Alle troede han var så sej, men det var han bare ikke. Jeg tænkte bare 'fuck, nu gider jeg ikke mere'. Jeg følte bare, at nu havde de bare ramt mig."
(Amina, 15 år)

Episoden med den ældre dreng, førte til, at Amina ikke ønskede at blive på anbringelsesstedet og derfor valgte at rømme. På samme vis fortæller Sofia, at hun har været udsat for krænkelser på anbringelsesstedet:

"Vi var blevet rigtig gode venner alle sammen. Vi drak i skjul, når de voksne gik i seng. Vi købte alkohol og røg joints i laden og sådan noget, du ved. Men så på et tidspunkt, så gik det galt. Der var nogle af mine grænser, der blev overtrådt." (Sofia, 16 år)

Krænkelser og konflikter mellem de unge på anbringelsesstedet kan altså være faktorer, der kan skubbe den unge væk derfra og fører til rømning.

Mangel på frihed til at lave aktiviteter uden ledsagelse af en voksen

Flere unge fremhæver, at en årsag til, at de rømmer er, at de har behov for mere frihed i deres liv, end hvad der er muligt på anbringelsesstedet. Det handler blandt andet om, at de unge hele tiden er under opsyn og ikke kan tage ud og lave almindelige ungdomsaktiviteter uden ledsagelse af en voksen.

Jonas fortæller, at det generelt er svært at skabe nye relationer i den by, han er anbragt i, fordi han ikke har mulighed for at tage ud på egen hånd:

"Jeg kunne ikke skabe nogen relationer til folk. Jeg følte mig isoleret på opholdsstedet. Hvis jeg skulle ud at handle, så skulle det være sammen med en pædagog. Jeg var hele tiden under opsyn. Jeg følte ikke, jeg havde noget frihed på nogen måde. Jeg havde hele tiden øjne i nakken. Hvis jeg ville ud og mødes med en, jeg havde skrevet med, der også boede i området, så kunne jeg ikke bare mødes med personen." (Jonas, 16 år)

Citatet peger på, at Jonas har en følelse af at være isoleret. Det er årsag til, at han vælger at rømme. På den måde kan anbringelsesstedets regler betyde, at de unge føler sig overvåget eller mangler frihed.

De unge oplever fordømme om børn og unge der er anbragt

Amalie beskriver også, at hun har et ønske om at lave ting uden pædagogerne, da hun synes det er flovt, at andre kan se, at hun bor på et anbringelsessted og skal ledsages af en voksen.

Da interviewereren spørger Amalie, hvad hun gerne vil lave uden pædagogerne, svarer hun følgende:

"Jeg vil gerne ud med pigerne fra mit opholdssted til [større by]. Bare ud for at hygge os. Uden en pædagog, fordi det er lidt træls at være sammen med pædagoger 24/7. (...) Det er fint nok at have en pædagog med nogle gange, men det er træls at have dem med hver dag. Noget vi også tænker over, det er, når vi går alle sammen, og der er pædagoger ved siden af os - så ligner det jo bare, at vi er opholdsstedsbørn, fordi pædagogerne ligner os ikke. Så det ser sådan... lidt pinligt ud." (Amalie, 16 år)

På samme vis beskriver Christian, at han ikke kan lide at være anbragt, fordi han har en oplevelse af, at det er stigmatiserende:

"Det var rigtig svært for mig, fordi folk omkring mig, de altid talte ned om folk, der havde boet på et opholdssted 'det er bare nogle møgunger'. Så jeg tror også, at det var svært for mig, at jeg så lige pludselig og ud af det blå, fordi jeg fik en dom, så skulle jeg sidde på sådan et opholdssted."
(Christian, 17 år)

De unges ønske om at kunne lave aktiviteter uden de voksne, handler altså dels om, at de ønsker at lave ting på egen hånd, for eksempel at danne nye relationer uden en pædagog tilstedeværelse. Det kan også bunde i, at der kan være stigma og fordomme forbundet med at være anbragt, hvilket bliver synliggjort, hvis pædagogerne er til stede, når de laver ting uden for anbringelsesstedet.

Kedsomhed og mangel på aktiviteter på anbringelsesstedet kan føre til rømning

Flere unge fortæller, at en årsag til, at de rømmer er, at de keder sig og føler sig rastløse på deres anbringelsessted. Flere beskriver, at de i sådanne situationer ofte får negative tanker, for eksempel om deres anbringelsessituation eller konflikter med deres familie. Andre unge fortæller, at de har udfordringer med stofmisbrug, og at de søger tilflugt i stoffer, hvis de keder sig eller har negative tanker. Det er faktorer, som kan få de unge til at rømme.

Nicoline er et eksempel på en ung, der rømmer, fordi hun mangler aktiviteter at give sig til på anbringelsesstedet. Derfor bliver hun rastløs og i dårligt humør:

"Hvis jeg var frustreret eller sur, fordi: 'jamen der er jo ikke en skid at lave her'. Så kan jeg lige så godt få min tid til at gå med et eller andet, og det var jo selvfølgelig stoffer, fordi jeg havde jo et misbrug der. Så det var nemmest bare at flygte fra sine problemer ved at tage stoffer." (Nicoline, 16 år)

FAKTORER, DER KAN TRÆKKE DEN UNGE VÆK FRA ANBRINGELSESTEDET

I dette afsnit belyser vi faktorer uden for anbringelsesstedet, som kan trække i den unge og dermed være årsag til, at den unge rømmer.

Infoboks: "Trække-faktorer"

Årsager, der skyldes faktorer udefra anbringelses-stedet, "trækker" barnet eller den unge væk

derfra, for eksempel samvær med venner, kæreste eller familie eller behov for at stille afhængighed. (Branscum & Richards, 2022 i VIVE, 2022). Infoboks slut.

Et ønske om et almindeligt ungdomsliv kan få unge til at rømme

Der er flere faktorer, der trækker de unge væk fra anbringelsesstedet, som er koblet til de unges ønsker om et "almindeligt" ungdomsliv. Det handler om, at de unge gerne vil være sammen med deres familier og venner, møde nye mennesker på deres egen alder, tage ud at shoppe eller på cafe, eller tage til fester i weekenden.

Christian er et eksempel på en ung, der rømmer, fordi ungdomslivet trækker i ham. Han fortæller, at han gerne vil være sammen med sin kæreste, som han er meget forelsket i. Det er svært for Christian at være anbragt langt væk fra hende, da der er regler om, hvilken måde de kan ses på. Christians kæreste må for eksempel ikke overnatte på anbringelsesstedet. Christian fortæller, at han har rømmet for at være sammen med sin kæreste:

"Rigtig meget på grund af min kæreste, fordi jeg var så forelsket i hende, og jeg syntes det var så svært at være så langt væk derfra, så vi ikke kunne se hinanden så tit." (Christian, 17 år)

For Christian bliver samværet med hans kæreste det, som trækker ham væk fra anbringelsesstedet, fordi han ikke føler de kan ses på den måde han gerne vil, inden for anbringelsesstedets rammer.

Nogle unge rømmer, fordi de savner at være sammen med familie og venner

Flere unge beskriver, at de rømmer fordi de savner deres familier og venner. Dette fylder meget hos de unge, vi har interviewet.

Infoboks: Primær årsag til rømning

I VIVEs undersøgelse om rømninger fremgår det, at 35 procent af døgninstitutionerne vurderer, at lyst eller behov for at se venner eller kæreste er den primære årsag til rømning (VIVE, 2022). Infoboks slut.

Hvis de unge ikke har mulighed for at se deres familier og venner så ofte, som de føler behov for, kan det føre til, at de rømmer. Sofia er et eksempel på en ung, der rømmer, fordi hun savner sin familie:

"Jamen, jeg havde det faktisk godt, men jeg har haft mange problemer med, at jeg er kommet til at savne min mor meget og sådan. Når jeg har face-timet med hende, så har jeg savnet hende, fordi hun var så langt væk og sådan noget." (Sofia, 16 år)

Andre unge fortæller, at de gerne vil hjem, hvis der sker særlige begivenheder i familien. Christian fortæller for eksempel, at han på et tidspunkt mistede et nært familiemedlem, og derfor var i sorg, hvilket han følte sig alene med. Christian havde brug for at sørge med sin familie i tiden efter dødsfaldet, hvilket fik ham til at rømme.

Børn og unge, der er anbragt, kan altså stå i forskellige situationer, hvor de savner deres nære familier og har behov for at være sammen med dem. Det kan både være et dagligdagssavn, fordi de føler sig langt væk, eller hvis der sker noget særligt i familien, som et dødsfald. Når

der ikke er mulighed for, at de unge kan få den tid eller det samvær med deres familier, som de har behov for, kan det føre til at de rømmer.

Nogle unge rømmer for at få stoffer

Alle de unge, vi har interviewet, har på et tidspunkt i deres liv taget stoffer eller haft et stofmisbrug. For flere af dem har stofferne været tæt forbundet med at rømme.

Ud fra vores interview ser vi, at stoffer ikke nødvendigvis har været den primære årsag til at den unge vælger at rømme, men det er noget, der fylder meget hos flere af de unge, når de først er rømmet. Mia fortæller for eksempel, at hun ofte føler sig ked af det og savner sin familie, og derfor rømmer for at glemme sine følelser ved at feste, tage stoffer og drikke alkohol:

"Jeg måtte ikke se min familie, så meget som jeg plejede. Det gjorde mig rigtig ked af det, og så begyndte jeg at tage stoffer. Til sidst, når jeg rømmede, så var det for at tage til fester og tage stoffer og drikke og sådan noget."

(Mia, 16 år)

Mias citat illustrerer, at lysten til stoffer kan være et symptom på noget andet, for eksempel at hun savner sin familie og er ked af det. Det bliver også tydeligt i interviewet med Amina, der fortæller, at hun ved at rømme får en pause fra sine tanker og problemer i hverdagen:

"Jeg kunne ikke mere. Mine tanker blev for meget. Det hele blev for meget. (...) Jeg havde brug for en, der gav omsorg, tror jeg. Men så endte det med, at det var stofferne. Jeg har også en far, der har svigtet mig meget. Sådan virkelig meget. Så stofferne var også en dæmper for ikke at tænke på ham." (Amina, 15 år)

Som vi tidligere har beskrevet, så søger flere unge væk og tager stoffer for at lægge låg på deres svære tanker og problemer. Andre tager stoffer for at have det sjovt og feste - og andre er afhængige og har et stofmisbrug.

PSYKISK MISTRIVSEL HOS DEN UNGE

Flere unge er i psykisk mistrivsel og beskriver, at de ofte har tanker, der er svære at håndtere. Nogle har en diagnose, mens andre er i mistrivsel på grund af omsorgssvigt. Svære tanker og psykiske problemer kan få de unge til at rømme.

De unge rømmer, når de har behov for at løbe væk fra deres tanker og problemer

Flere unge fortæller, at en årsag til at de har rømmet er, at de har et behov for at komme væk fra deres problemer og negative tanker.

I flere af sagerne ser vi også, at psykiske udfordringer er årsag til at børn eller unge rømmer. I nedenstående tekstboks beskriver vi et eksempel på en sag, hvor årsagen til den unges gentagne rømninger er, at den unge kæmper med svære psykiske problemer og tanker om selvskaade.

Caseboks: Sagsforløb: Samir rømmer for at få afløb for svære tanker

Baggrund

Samir er en dreng med svære psykiske udfordringer. Han har blandt andet selvskadende og grænsesøgende adfærd samt selvmordstanker. Samir har et forbrug af hash og alkohol og udfører seksuelle ydelser for at skaffe penge. Han er jævnligt i kontakt med psykiatrisk skadestue, som også underretter kommunen.

Samir bliver anbragt med samtykke på et opholdssted, da han er 13 år. Han opholder sig stort set ikke på opholdsstedet, da han allerede fra starten af anbringelsen rømmer og flere gange bliver indlagt på psykiatrisk afdeling.

Rømmer gentagne gange efter samme mønster

Der er et fast handlemønster i Samirs rømninger. Når tankerne bliver for svære at håndtere, rømmer han. Under flere rømninger har Samir forsøgt at begå selvmord. I flere tilfælde bliver politiet tilkaldt, som kører ham på psykiatrisk skadestue, hvorefter han kommer retur til opholdsstedet. Dette mønster gentager han flere gange over en periode.

Forløb efter rømning

Opholdsstedet erkender, at de ikke kan yde den rette støtte til Samir. Kommunens børne- og ungeudvalg træffer afgørelse om, at han i stedet skal anbringes på en delvist sikret institution. Først da den delvist sikrede plads bliver aktiveret, og personalet får mulighed for at tilbageholde ham, bliver rømningsmønsteret for en periode brudt. Caseboks slut.

I interviewene ser vi også eksempler på dette. Isabella fortæller, at hun ved at rømme kommer væk fra sine problemer ved at distrahere sig selv ved at feste, drikke alkohol og være sammen med sine venner. Isabella beskriver en situation, hvor hun er på vej tilbage til anbringelsesstedet efter arbejde og pludselig kommer til at tænke tilbage på sin opvækst hos sin familie, som har udsat hende for fysisk og psykisk vold:

”Så jeg får mange flashbacks, fordi der er sket så meget, som jeg ikke kan tage ud af mit hoved og nogle gange, så kommer det sådan ud af det blå.” (Isabella, 17 år)

Eksemplet med Isabella illustrerer, hvordan svære tanker kan opstå pludseligt og i nogle tilfælde kan føre til, at den unge rømmer. I Isabellas tilfælde, har hun egentlig en god dag, men får pludselig flashbacks til tidligere traumer, hvilket hun reagerer på ved at rømme.

Tiden op til en rømning

I dette kapitel ser vi på de unges fortællinger om, hvad der sker i tiden op til, at de rømmer. Først ser vi på, hvordan de unge beskriver deres handlemønstre omkring rømning, herunder hvorvidt deres rømninger er planlagte eller sker som en spontan handling. Dernæst belyser vi, hvordan nogle unge fortæller, at de rømmer fra andre steder end anbringelsesstedet. Til sidst beskriver vi, hvorvidt unge får hjælp af andre til at rømme. Vi kommer løbende med eksempler fra både de interviewede unge og fra de udvalgte sager på, hvordan unge anbragte beskriver tiden op til deres rømning.

INFOBOKS: DELKONKLUSIONER

- De unge, som vi har interviewet, har alle rømmet gen-tagne gange. For nogle unge er rømning blevet et handlemønster i deres anbringelsesforløb.
- I nogle tilfælde planlægger den unge, hvornår og hvordan, de skal rømme. Dette sker ofte de første gange, de rømmer. Planlægningen kan indebære, at den unge på forhånd har planlagt sin transport væk fra anbringelsesstedet og planlagt, hvornår og hvordan rømningen skal foregå.
- I andre tilfælde sker rømningen mere spontant. Det kan være, hvis der pludselig opstår en mulighed for at rømme, eller hvis den unge er uenig eller ked af en episode, og derfor vil væk fra anbringelsesstedet.
- Nogle unge rømmer fra andre steder end anbringelsesstedet – for eksempel fra arbejdet, fra en tur eller ved ikke at komme tilbage fra planlagt samvær med forældre.
- Der er tilfælde, hvor unge involverer andre i deres planer om at rømme og får hjælp til at rømme – eksempelvis fra venner eller forældre. Dette kan være ved at få hjælp med transport eller til at holde vagt for personalet, når de skal rømme. Infoboks slut.

GENTAGNE RØMNINGER

Alle de unge, vi har interviewet, fortæller, at de har rømmet flere gange, hvor rømning er blevet et handlemønster i deres anbringelsesforløb. For nogle af de unge er det mere undtagelsen end reglen, at de befinder sig på anbringelsesstedet. Det beskriver Mia blandt andet:

”Jeg har aldrig sovet en eneste nat på det opholdssted. Så jeg var hele tiden væk. Jeg var der aldrig mere end et par timer og så gik jeg igen. Så jeg kendte ikke rigtig stedet, selvom jeg boede der i flere måneder.” (Mia, 16 år)

Nicoline fortæller også, at hun efter gentagne rømninger er kommet til et punkt, hvor hun er blevet ligeglad med, hvad de voksne siger, eller hvilke konsekvenser, det kan medføre at rømme. Hvis hun har lyst til at rømme, så gør hun det. I følgende citat uddyber Nicoline, hvilke tanker, hun gjorde sig før en rømning:

”Fordi på det punkt, der var jeg så ligeglad, jeg gjorde det jo bare, hvis jeg havde lyst. Altså til sidst, der kunne man også bare se det på mig. Jeg var helt ligeglad med, hvad de sagde, jeg gik bare, når jeg havde lyst.” (Nicoline, 16 år)

PLANLAGT ELLER SPONTAN RØMNING

Det er forskelligt, om de unge på forhånd har planlagt deres rømning eller om de rømmer spontant. Planlagte rømninger er, hvor den unge i forvejen har overvejet eller planlagt at rømme. Det kommer eksempelvis til udtryk ved, at den unge overvejer transport væk fra anbringelsesstedet, laver aftaler med venner om afhentning eller præcis ved, hvor de skal hen, og hvem de skal være sammen med under rømningen. Spontane rømninger refererer til rømninger, hvor den unge pludseligt eller impulsivt vælger at rømme.

Flere unge planlægger deres rømning

Flere unge beskriver, hvordan de har planlagt deres rømning, inden de tager afsted. Nogle unge planlægger det efter, at der er sket en konkret hændelse eller situation på anbringelsesstedet, mens andre har haft planer om at rømme, siden de flyttede ind på anbringelsesstedet.

Et eksempel på en planlagt rømning er Jonas, der beskriver, hvordan han nøje har planlagt sin rømning, så de voksne ikke med det samme opdagede, at han var væk. På den måde fik han et forspring, så det blev svært for personalet at finde frem til ham:

"Jeg så på rejseplanen, hvilket tog, jeg skulle tage. Så vidste jeg, at hvis jeg gjorde det tidligt om morgenen, så kommer personalet jo først om et par timer, og så er jeg allerede på toget. Så ville de ikke finde ud af, at jeg var væk før om et par timer - og så havde jeg et kæmpe forspring."

(Jonas, 16 år)

Andre unge fortæller også, at de bruger tiden op til rømning på at planlægge transporten væk fra anbringelsesstedet.

Caseboks: Eksempel fra interview: Planlægning af transport

Christian er en dreng på 17 år, som har en historik med mange rømninger fra forskellige anbringelsessteder. Christian fortæller, at han aldrig er blevet fundet, når han har været rømmet, men derimod selv er kommet retur, når han har været klar. Ifølge Christian, skyldes det-te, at han er god til at planlægge, når han rømmer:

"Den sidste gang, som var den allerlængste, der tænkte jeg også bare, at de ikke vil få fat på mig, fordi det var alligevel så godt planlagt."

Christian beskriver, hvordan planlægningen blandt andet består i, at han på forhånd betaler venner for at komme og samle ham op et bestemt sted, efter han har forladt anbringelsesstedet:

"Fordi de fleste, de løber jo væk fra anbringelsesstedet. Det er jo kun to-tre kilometer væk fra en by. Så enten skal man primært over en mark, ellers så skal du få nogen til at hente dig helt oppe ved hovedvejen. Så jeg havde bare pakket mine ting og så skyndte jeg mig. Og så ringede jeg... og så havde jeg betalt for, at der kom nogen for at hente mig."

Derudover beskriver Christian, hvordan han under rømningen også er bevidst om, hvilke gader i byen, han skal undgå for ikke at støde ind i politiet. Han fortæller, at han i den forbindelse gør brug af sit lokale kendskab til området, som gør det nemt for ham at navigere ubemærket rundt. Caseboks slut.

Rømninger kan ske spontant, som reaktion på en konkret hændelse

Flere unge beskriver, at de enten rømmer spontant eller overvejer det, hvis de ikke får lov til at tage hjem for at være sammen med familie, kæreste eller venner. Det kan også ske i frustration over, at personalet eller kommunen har taget en beslutning, som de synes er uretfærdig. Det kan for eksempel være, hvis de unge ikke får lov til at deltage i fødselsdage eller andre mærkedage med familien.

Malthe beskriver en episode, hvor han spørger sin pædagog om lov til at tage hjem til sin fars fødselsdag, hvilket han ikke får lov til. Malthe fortæller, hvordan det får ham til at rømme fra anbringelsesstedet:

"Jeg gjorde det bare. Pædagogen sagde, at jeg ikke måtte tage hjem til min far. Så tænkte jeg, okay, men så stikker jeg bare af. What the fuck." (Malthe, 17 år)

Malthe rømmer altså spontant, som en reaktion på ikke at få lov til at tage afsted.

Sofia er en anden ung, der fortæller om en spontan rømning. Hun fortæller, at der ikke er nogen, der bestemmer over hende, og at hun derfor rømmer, når hun føler behov for det:

"Man planlægger ikke rigtig, når man bor på opholdssted, så er det bare sådan... Altså jeg planlagde jo ikke, fordi der var ikke nogen, der skulle bestemme over mig. Så jeg gjorde det jo bare, når jeg ville." (Sofia, 16 år)

Nogle unge udtrykker over for personalet, at de vil rømme

Nogle unge fortæller, hvordan de forud for en rømning, har fortalt personalet, at de har i sinde at forlade anbringelsesstedet. I de situationer, hvor et barn eller en ung endnu ikke er rømmet fra anbringelsesstedet, men hvor det er klart for personalet, at barnet eller den unge har til hensigt at gøre det, har personalet forskellige handlemuligheder. Det beskriver vi i lovboksen nedenfor.

Lovboks: Hvad kan anbringelsessteder gøre, når et barn eller en ung giver udsagn om, at de vil rømme?

- Personalet skal forsøge at få barnet eller den unge til at ændre mening gennem en pædagogisk indsats.
- Hvis barnet eller den unge udviser en adfærd, der er til fare for barnet eller den unge selv, så kan personalet anvende fysisk magt ved at fastholde eller føre barnet eller den unge til et andet opholdsrum jf. voksenansvarslovens § 9. Der sigtes her på situationer, hvor barnet eller den unge kan skade sig selv. Det er ikke tilstrækkeligt, at personalet har en formodning om, at barnet eller den unge vil foretage sig noget, der kan udsætte barnet eller den unge for skade. Indgriben fra personalets side skal direkte forhindre, at barnet eller den unge faktisk forvolder skader på sig selv eller andre (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 104)
- Et anbragt barn eller ung kan tilbageholdes i op til 14 dage. Dette kan kun ske ved, at det kommunale børne- og ungeudvalg træffer afgørelse herom. Dette kan ske i forbindelse med afgørelse om anbringelse og under anbringelsen, jf. voksenansvarslovens § 11. Der kan ske fysisk tilbageholdelse i lighed med hvad personalet kan efter voksenansvarslovens § 9 om fysisk magtanvendelse. Det er en betingelse, at denne tilbageholdelse imødekommer et barns eller en ungs særlige behov for støtte, og at det vurderes at have afgørende betydning for den socialpædagogiske

behandling. Det kan eksempelvis være, at der er sket særlige hændelser i barnets eller den unges liv, som medfører, at barnet eller den unge bliver særlig rømningstruet. Indgrebet i barnet eller den unges bevægelsesforhold skal begrænses til det absolut nødvendige og må aldrig erstatte omsorg og pædagogisk bistand (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 107, 109-111). Lovboks slut.

NOGLE UNGE RØMMER FRA ANDRE STEDER END ANBRINGELSESTEDET

Nogle unge rømmer fra andre steder end anbringelsesstedet, for eksempel fra deres arbejde, fra samvær med forældre, eller hvis de har fået lov til at tage på tur et sted hen, hvor muligheden for at rømme pludseligt opstår. Nogle unge fortæller, at de rømmer, fordi de bliver opmærksomme på, at der pludselig er en mulighed for at komme væk fra anbringelsesstedet. Det kan være i situationer, hvor de er uden opsyn, og hvor det er muligt for dem at gå væk uden personalet opdager det. Klara fortæller, at hun længe inden en rømning har tænkt, at hun vil rømme, når det er muligt at gøre det. Hun beskriver for eksempel, at hun har rømmet i situationer, hvor hun har fået lov af anbringelsesstedet til at tage på en tur ind til byen – og hvor hun undervejs beslutter sig for at rømme:

”Jeg har hele tiden tænkt, at lige så snart, at der er en chance, så tager jeg den. Og så har det været sådan okay, så overlevede man lige den dag og den dag igen. Så kan jeg spørge sådan ‘må jeg tage ind til byen’ og hvis man får et ja, så får man det hurtigt vendt til, at det måske var planen, at man skulle ind til byen, men nu har man chancen for at tage videre – og så gjorde jeg det. Det var oftest sådan det var.” (Klara, 15 år)

Mia fortæller ligeledes, at hun rømmer, når det er muligt. Hun beskriver, at hun i en periode efter en rømning bliver overvåget mere af personalet. Så snart personalet lemper overvågningen, så der igen opstår en mulighed for at rømme, så gør hun det igen.

Fra sagerne er der desuden eksempler på, at et barn eller ung rømmer, mens de er på samvær hos en forælder. Vi beskriver et eksempel på dette i nedenstående sagsforløb.

Caseboks: Sagsforløb: Rømning efter samvær med mor

Baggrund

Alma er en pige på 14 år, som har været anbragt hele sin barndom. I en tidlig alder udvikler Alma et misbrug med alkohol, hash og stoffer. Hun har flere skoleskift, da hun er blevet smidt ud af flere skoler. I teenagealderen bliver Alma hjemgivet til sin mor fra sin plejefamilie, da plejefamilien ikke kan håndtere Almas adfærd.

Alma bor hos sin mor i et par år, hvorefter hun bliver anbragt på et åbent opholdssted. Alma bliver anbragt på grund af hendes misbrugsproblemer og udadreagerende adfærd.

Rømmer efter samvær med mor

Kort tid efter Alma er flyttet ind på anbringelsesstedet, fortæller hun personalet, at hun ikke ønsker at være der, fordi hun ikke trives med de andre anbragte på stedet.

Alma tager hjem til sin mor på planlagt samvær. Det er aftalt med sagsbehandleren, at Alma skal vende retur til opholdsstedet efterfølgende. Alma vælger dog ikke at tage tilbage, men rømmer i stedet fra sin mors adresse. Alma er væk i 10 dage, hvor ingen har kontakt til hende

eller ved, hvor hun er. Under Almas rømning forsøger moren at samarbejde med anbringelsesstedet ved at kontakte dem, for at oplyse om, at Alma er rømmet.

Forløb efter rømning

Rømningen slutter ved, at Alma selv kommer retur til moderen, men hun ønsker stadig ikke at komme tilbage til anbringelsesstedet. Almas mor støtter Alma i sin beslutning ved at kontakte anbringelsesstedet for at fortælle, at Alma ikke ønsker at komme tilbage. Kommunen træffer derfor beslutning om hjemgivelse.

Da kommunen efter hjemgivelsen fortsat er bekymret for Almas trivsel og udvikling træffer de beslutning om, at hun skal anbringes på en delvist sikret institution. Det sker uden samtykke. Caseboks slut.

Den unge kan få hjælp af andre til at rømme

Flere unge beskriver, hvordan de har fået hjælp fra andre op til rømningen. Det kan eksempelvis være fra venner, familie eller andre anbragte. Det kan både være i form af hjælp til transport væk fra stedet eller hjælp til at skjule, at de er på vej til at rømme for personalet. Nogle gange tager den unge også afsted sammen med andre unge fra anbringelsesstedet.

Et eksempel på en ung, der inddrager andre unge i sin rømning, er Nicoline. Hun beskriver, at hun typisk rømmer alene, men at hun nogle gange har haft andre unge fra anbringelsesstedet til at holde vagt, i mens hun rømmer for at hjælpe med at skjule rømningen for de voksne:

"Jeg har prøvet, hvor to af de andre, der boede på opholdsstedet, de gik med for sådan at holde vagt og sikre at de voksne ikke fandt ud af det." (Nicoline, 16 år)

Flere unge beskriver også, at de er stukket af sammen med andre anbragte unge for en kortere periode, for eksempel for at tage til fester sammen. Mia fortæller, at hun og andre unge nogle gange rømmer sammen, men at de skilles, når de er kommet væk fra anbringelsesstedet, for at tage hen til deres respektive familier.

Både i sager og fra interview med de unge er der eksempler, hvor det er forældrene, der hjælper de unge med at rømme, for eksempel ved at opfordre de unge til at komme hjem. I en sag ser vi også, hvordan en mor hjælper sin søn med at rømme i forbindelse med et lægebesøg. De kommer ikke retur til opholdsstedet og giver i flere dage ikke besked om, hvor de befinder sig.

Tiden under rømning

Når børn og unge rømmer, kan de komme i udsatte og sårbare situationer. I det følgende kapitel beskriver vi de unges fortællinger om, hvor de opholder sig og hvad de foretager sig under rømning. Vi belyser, hvilke risici de unge kan blive udsat for under en rømning. Vi ser også på, hvilken kontakt de unge fortæller, at de har til voksne under deres rømning, herunder personalet fra deres anbringelsessted, fra kommunen og deres forældre.

INFOBOKS: DELKONKLUSIONER

- Perioden de unge er rømmet varierer mellem få timer og op til et halvt år.
- Flere unge beskriver ambivalente følelser under deres rømning. De kan opleve en lettelse ved at tage væk fra anbringelsesstedet, men samtidig være i en stresset eller udsat situation. Eksempelvis beskriver flere unge, at de bliver stressede af at være efterlyst af politiet.

De unge kan komme i udsatte situationer under rømningen, som blandt andet handler om, at de unge er påvirkede af alkohol og stoffer, har selvskadende adfærd, overnatter på gaden eller indgår i risikable relationer til familiemedlemmer, bekendte eller fremmede. Flere unge beskriver også, at de er blevet udsat for seksuelle overgreb, trusler og krænkelser under rømning.

- Nogle unge begår også kriminalitet under rømningen, som for eksempel at stjæle biler eller sælge stoffer.
- Det er forskelligt i hvor høj grad personalet på anbringelsesstedet kontakter de unge under rømning. Nogle oplever meget kontakt fra personalet og et udtryk for bekymring, hvor andre kun oplever at få information om, at de er efterlyst.
- Nogle unge beskriver, at en kontakt med anbringelsesstedet ikke ændrede på deres beslutning om at være rømmet. For andre er det afgørende, at de i kontakten med personalet får lovning om, at der kommer til at ske ændringer i deres anbringelse.
- Nogle unge har kontakt med deres forældre under rømning, men det er ikke alle unge, hvor det føles som en støtte. Infoboks slut.

DE UNGES OPLEVELSER MED AT VÆRE RØMMET

I dette afsnit beskriver vi, hvilke oplevelser de unge har med at rømme. Vi beskriver rømningsperioden for de unge, og hvor de opholder sig henne. Vi belyser også, hvordan de unge har det under en rømning.

Infoboks: Opholdssted under rømning og varighed

VIVE beskriver, at der i omkring 4 ud af 10 af de rømninger, hvor barnet eller den unge primært opholder sig hos familie, varer rømningen i 3 døgn eller længere. I 8 ud af 10 rømninger hvor barnet eller den unge primært opholder sig på gaden varer rømningen i 3 døgn eller længere (VIVE 2022). Infoboks slut.

Det er forskelligt, hvor lang tid de unge rømmer, og hvor de opholder sig undervejs

De unge vi har interviewet, har været rømmet i alt fra få timer og op til et halvt år.

I nogle tilfælde bliver rømningerne korte, fordi den unge bliver fundet eller stoppet undervejs af politiet eller af anbringelsesstedet. Flere af de unge, der rømmer i længere perioder opholder sig hos venner eller familie, og sover ofte hos flere forskellige mennesker under rømningen. En ung fortæller for eksempel, at han sover hos venner, men ofte skifter overnatningssted, så det ikke skal blive en for stor belastning for hans venner, at han er hos dem.

Det er stressende for den unge at være efterlyst af politiet under rømning

Flere af de unge er efterlyst af politiet under deres rømning. Det fremgår både i interview og i sagerne. De unge ved godt, at de er efterlyst, og forsøger derfor typisk at undgå at blive opdaget af politiet.

Lovboks: Hvornår skal et barn eller ung efterlyses af politiet

Når det skal besluttes, om et barn eller ung skal efterlyses af politiet ved rømning, sker det efter en konkret vurdering ud fra en hensynstagen til barnets alder, modenhed, funktionsniveau og omstændighederne i øvrigt (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 102, 103 og 105). Politiet kan her bistå personalet på anbringelses-stedet med at finde barnet eller den unge, herunder evt. yde bistand til tilbageførelse af barnet (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 105). Dette følger af politilovens § 2 (LBK nr. 1270 af 29. november 2019, Bekendtgørelse af lov om politiets virksomhed). Lovboks slut.

Selvom de unge selv ønsker at tage et andet sted hen, så er rømning for mange også forbundet med en følelse af stress. Flere unge fortæller, at de under rømning har en følelse af konstant at være på vagt og kigge sig over skulderen, fordi de frygter at blive fundet. De unge beskriver blandt andet, at de konstant er opmærksomme på, om politiet er i nærheden eller om der er andre, der kan genkende dem og få dem sendt tilbage til deres anbringelsessted. Det beskriver Jonas blandt andet:

”Det var fint. Det var i hvert fald bedre end anbringelsesstedet, fordi jeg kunne se mine venner, og dem jeg holder af. Men så selvfølgelig, at du hele tiden skulle kigge dig over skulderen for at se, om politiet var i røven på dig. Det var selvfølgelig den anden del af sagen” (Jonas, 16 år)

Jonas beskriver altså, at han har ambivalente følelser, når han rømmer, fordi han søger hen til mennesker, han holder af, men samtidig er efterlyst af politiet og hele tiden må kigge sig over skulderen. Christian fortæller også om sin oplevelse med at være efterlyst under en rømning:

”Den første måned, der er jeg rigtig stresset. Jeg tænker hele tiden på, når jeg går ind i en butik og møder nogen, jeg kender, som siger ’du er ikke det sted, hvor du skal være’. Folk, der ringer rundt og siger ’han er set i den by’ for eksempel. Så vil de måske ringe til politiet, fordi de måske vil gøre det bedste for en, og at jeg kommer tilbage dertil. Og det ville jeg jo ikke lige der, fordi jeg ikke ser fremad.” (Christian, 17 år)

I citatet beskriver Christian, hvordan han hele tiden er på vagt under en rømning. Han fortæller, at han har svært ved at bevæge sig rundt steder, hvor han potentielt kan møde folk, der kender ham, som vil kunne få ham sendt tilbage til sit anbringelsessted.

Malthe er også opmærksom på, at han er efterlyst af politiet under rømning. Han fortæller yderligere om et dilemma, han har oplevet på grund af efterlysningen. Malthe er taget hjem til sine forældre under sin rømning, men om natten beslutter han sig for at forlade forældrene og i stedet tage hjem til nogle venner. Det gør han, fordi han er bange for, at det vil få konsekvenser for forældrene, at han overnatter hos dem, fordi han er rømmet og er efterlyst hos politiet. Udover at opholde sig hos venner, fortæller Malthe også, at han i perioden, hvor han er rømmet, opholder sig meget på gaden.

Infoboks: Ankestyrelsen bemærker

En person, som tilskynder eller hjælper et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet, til at undvige eller holder den undvegne skjult, kan straffes med fængsel i op til 2 år eller under formildende omstændigheder med bøde, jf. Barnets Lov § 209.

Dermed kan familiemedlemmer, venner eller andre straffes, såfremt de hjælper rømmede børn/unge med at holde sig skjult. Infoboks slut.

De unge, der er efterlyst af politiet under rømning, oplever det som en stressende situation, hvor de er opmærksomme på deres omgivelser og opmærksomme på, at der hurtigt kan blive sat en stopper for deres rømning, hvis de bliver fundet.

RISICI UNDER RØMNING

I dette afsnit beskriver vi de risici, som de unge kan blive udsat for under rømning.

Børn og unge kan komme i sårbare situationer under rømning

Når et barn eller en ung forlader deres anbringelsessted, kan de opleve at stå i en sårbar situation, når de skal finde et sted at opholde sig og overnatte.

Flere unge rømmer hjem til familiemedlemmer, hvilket kan være forbundet med risici for barnet eller den unge. Dette skal ses i lyset af, at når et barn eller ung er anbragt uden for hjemmet, har kommunen vurderet, at det ikke er hensigtsmæssigt at barnet bor hos sine forældre. Overordnet set har en anbringelse til formål at skabe trivsel, stabilitet og/eller behandling for barnet eller den unge. I nedenstående lovboks beskriver vi lovgrundlaget for at anbringe børn og unge.

Lovboks: Anbringelse uden for hjemmet

Barnets lov § 46. Kommunalbestyrelsen kan med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet på et anbringelsessted, hvis det sker af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte.

Barnets lov § 47. Børne- og ungeudvalget kan uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet, når der er en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af følgende:

1. Utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet eller den unge.
2. Overgreb, som barnet eller den unge har været udsat for.
3. Misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller den unge.

4. Andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge.

Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet § 14.

Ungdomskriminalitetsnævnet kan efter tilsvarende bestemmelser i Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitets § 14 træffe afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet med eller uden samtykke (LOV nr. 1705 af 27. december 2018, Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet). Lovboks slut.

I både interview og i sagerne ser vi eksempler på unge, der rømmer hjem til familiemedlemmer og overnatter i et miljø, hvor de tidligere har været udsat for omsorgssvigt, trusler eller vold. Et eksempel på en ung, der rømmer hjem til sin familie, er Isabella. Hun er ked af det og har derfor behov for at være sammen med sin mor:

"Jeg er nødt til at se min familie. Jeg har brug for det. I det mindste bare et lille kram fra min mor, så går jeg igen. (...) Jeg var ligeglad, fordi jeg var så ked af det, og så sagde jeg bare, fuck det hele. Så tog mig og min veninde afsted, fordi jeg ikke turde tage af sted alene." (Isabella, 17 år)

Selvom Isabella rømmer for at være sammen med sin mor, er hun samtidigt bange, og tør ikke at tage afsted uden en veninde. Det skyldes, at Isabella tidligere har været udsat for vold og trusler fra flere familiemedlemmer. Det er derfor en potentiel farlig situation for Isabella, at hun rømmer hjem til sin familie, hvilket hun selv er bevidst om.

Infoboks: Grundlag for anbringelse

Børn og unge med særligt behov for støtte kan have behov for at blive anbragt uden for hjemmet. Årsagerne kan være forskelligartede, herunder vedrøre barnet eller den unges forhold i hjemmet fx manglende forældrekompetencer, hvilket fører til utilstrækkelig omsorg.

Såfremt der ikke foreligger samtykke til anbringelse, vil afgørelse herom blive truffet af kommunens børne- og ungeudvalg, jf. barnets lov § 47.

Anbringelse af børn og unge i aldersgruppen 10-17 år kan ligeledes ske efter afgørelse af Ungdomskriminalitetsnævnet som led i forbedringsforløbet. Dette forudsætter, at barnet eller den unge er i målgruppen herfor fx hvis barnet eller den unge tidligere har begået alvorlig kriminalitet eller været mistænkt herfor, jf. lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet § 14. infoboks slut.

I flere sager ser vi også eksempler på børn og unge, der rømmer hjem til forældre, hvor de opholder sig i et usikkert eller risikabelt miljø. I en sag er der for eksempel en ung, der rømmer hjem til en forælder, som har et misbrug og psykiske udfordringer, hvilket har negativ indflydelse på den unge.

Nætterne kan være stressende

For andre unge er det ikke en mulighed at sove hos deres familier. Når de rømmer kan det være svært at finde et trygt sted at sove, hvorfor nætterne også kan være en stressende og utryk situation. Flere unge fortæller, at de overnatter hos venner eller bekendte, eller i andre tilfælde ikke kan finde et sted, og må bruge natten på gaden.

Klara er et eksempel på en ung, der ikke kan overnatte hos sin familie. I stedet tager hun hjem til venner, der bor hjemme hos deres forældre. Vennernes forældre vil ikke have, at hun sover hos dem, fordi hun er rømmet. Hun fortæller, at hun ender med at bruge natten på at gå rundt på gaden, da hun ikke har et sted at sove. Hun beskriver, at hun er træt, og at det til sidst kun er fordi, hun har taget stoffer, at hun kan holde sig vågen. Det er stressende for Klara, at hun ikke ved, hvor hun skal sove eller hvad hun skal spise under rømningen. Det er noget hun allerede tænker på, da hun tager afsted fra anbringelsesstedet.

Flere unge bliver udsat for seksuelle overgreb under rømning

I interviewene og i sagerne ser vi eksempler på, at unge bliver udsat for seksuelle overgreb eller krænkelser, imens de er rømmet. Det sker for eksempel i situationer, hvor den unge mødes med, eller overnatter hos familiemedlemmer, bekendte eller fremmede.

En af de unge, der er blevet udsat for seksuelle overgreb under rømning, er Amina. Hun fortæller, at hun to gange er blevet udsat for voldtægter af mænd, hun har overnattet hos, under en rømning.

Nicoline beskriver også, at hun er blevet udsat for seksuelle overgreb under rømning. Nicoline fortæller blandt andet om en episode med flere overgreb, der foregår over en nat. Hun er hjemme hos to mænd, som giver hende en masse stoffer, som gør, at hun ikke kan sige nej. Nicoline fortæller, at de to mænd er klar over, at hun er i en sårbar situation, som anbragt barn, der mangler omsorg, hvilket de udnytter ved at manipulere hende, give hende stoffer og udsætte hende for seksuelle overgreb.

I en af de udvalgte sager er der desuden et eksempel med en ung, som rømmer hjem til et familiemedlem, som er blufærdighedskrænkende over for den unge.

Både i sagerne og i interviewene ser vi altså, at seksuelle overgreb er en alvorlig risici, som de unge kan blive udsat for under rømning.

Flere unge tager stoffer under rømning

Som vi tidligere har beskrevet i kapitel 3, fylder stoffer og misbrug en del i de unges fortællinger om rømning. Alle de unge, vi har interviewet, har på et tidspunkt taget stoffer eller haft et misbrug. For nogle af de unge er stoffer og alkohol forbundet med at feste eller tage i byen med venner, mens andre har et misbrug, hvor den primære årsag til at de rømmer, er at få fat i stoffer.

Nogle unge tager stoffer under rømning for at holde sig vågen, hvis de er på gaden og ikke har et sted at sove. For andre fylder stoffer også en del under rømning, men hvor den primære årsag til at rømme ikke er stofferne, men er at ville væk fra anbringelsesstedet. Det beskriver Klara således:

"Jeg har været i et kæmpe misbrug, så det er nok mest det, jeg har brugt tid på, tror jeg. Det er også derfor voksne tit har prøvet at lægge ord i munden på mig, hvor de har været sådan: 'Det er fordi, du gerne vil ud og have dit misbrug'. Jamen, det kan jeg også her, det har jo ikke en skid med det at gøre. Jeg kan få fat i stoffer uanset, hvor jeg er, hvis det var det, der var pointen. Men pointen er jo, at jeg ikke har lyst til at være der, hvor jeg er."
(Klara, 15 år)

Klara beskriver, at hun har en oplevelse af, at personalet ofte misforstår årsagen til, at hun rømmer, fordi hun har et misbrug. Det væsentlige for Klara er, at hun vil være et andet sted, og ikke, at hun vil tage stoffer, da hun påpeger, at hun kan gøre det uagtet, hvor hun er henne. Det samme billede beskriver flere af de interviewede, som altså bruger en stor del af rømningen på at tage stoffer, men ikke beskriver det, som deres primære årsag til at rømme fra anbringelsesstedet.

Når de unge rømmer på grund af deres misbrug, kan det være forbundet med andre risici. Som beskrevet under afsnittet om seksuelle overgreb, har Nicoline oplevet at blive udsat for seksuelle overgreb, når hun har været påvirket af stoffer under rømning. Nicoline fortæller om en anden episode, hvor hun rømmer for at få fat i stoffer fra nogle mænd gennem snapchat. Nicoline beskriver, at de mænd hun mødtes med vidste, at hun havde et misbrug, og at de derfor kunne lokke hende med stoffer:

“Vi tog ud i en skov, hvor vi holdt ind et eller andet sted, hvor der ikke var andre. Så der var ikke nogen, der kunne se noget. Hvor de sagde ‘ej vil du ikke smage coken’, og så siger man ‘jo’. Og så prøver man jo stofferne, og så bliver man jo skæv.” (Nicoline, 16 år)

I citatet beskriver Nicoline, at hun får stoffer af de mænd, hun mødes med. Hun beskriver efterfølgende, at de derefter kræver, at Nicoline skal udføre seksuelle ydelser til gengæld for stofferne.

I en sag ser vi et eksempel med en dreng, der rømmer, fordi han har et stof- og hashmisbrug. Under rømningen giver han seksuelle ydelser mod betaling for at skaffe penge til sit misbrug.

Nogle unge begår kriminalitet under rømning

Nogle af de unge har en fortid med kriminalitet. Under interview er flere af de unge kommet ind på, at de er anbragt via Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN). For nogle af de unge fylder kriminalitet også under rømning. Det kan for eksempel være at købe eller sælge stoffer eller stjæle biler.

Infoboks: Ungdomskriminalitetsnævnet (UKN)

UKN er et uafhængigt nævn, som medvirker til at forebygge ungdomskriminalitet ved at fastlægge målrettede, individuelle forebyggende indsatser for kriminalitetstruede børn og unge i alderen 10-17 år. Indsatserne bliver fastlagt og gennemført ud fra en vurdering af, hvad der er bedst for barnet eller den unge. Det sker i dialog med både barnet eller den unge og familien.

Læs mere [her](#). Infoboks slut

Et eksempel på en ung, der har begået kriminalitet under rømning, er Mia. Hun fortæller, at hun har stjålet biler fra anbringelsesstedet flere gange fordi hun vil markere over for personalet, at de ikke kan bestemme over hende.

I en sag ser vi også et eksempel på en dreng, der begår kriminalitet under rømning ved at købe og sælge stoffer. Vi ser i en anden sag, at en 15-årig dreng under rømning er involveret i en voldsepisode. Det bliver beskrevet, at han under rømningen er voldsomt påvirket af stoffer og er udadreagerende og aggressiv over for nogle af de personer, han møder på sin vej.

Lovboks: Hvem har ansvaret, når et barn eller ung rømmer for at begå kriminalitet

Hvis et barn eller en ung stikker af fra et anbringelses-sted for at foretage handlinger, som er inden for politiets ansvarsområde, eksempelvis begå kriminalitet, så er personalet på institutionen ikke forpligtet til at stoppe barnet eller den unge, men kan i stedet kontakte politiet (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 105). Lovboks slut.

Nogle unge har selvskadende adfærd under rømning

I både interviewene og i sagerne ser vi eksempler på unge, der har en historik med selvskadende adfærd.

Isabella har skadet sig selv i mange år. Hun fortæller, at hun har haft svært ved at fortælle sin familie, når hun er hos dem, at hun har det dårligt. Hun har derfor brugt selvskade i stedet for til at håndtere, når hun har det dårligt. Når hun rømmer, kan der derfor være risiko for, at hun er selvskadende:

"Jeg stak af, fordi jeg tænkte bare på alle mine problemer med retssager og trusler. Hvis jeg er på mit værelse, så får jeg traumer og begynder at tænke på problemerne og skade mig selv." (Isabella, 17 år)

I sagerne ser vi også eksempler på børn og unge, der har selvskadende adfærd under deres rømning. Josefine på 12 år har under en rømning haft selvskadende adfærd, og bliver derfor indlagt på psykiatrisk afdeling, da hun bliver fundet af anbringelsesstedet. Ligeledes har Samir på 13 år svære psykiske udfordringer og er plaget af selvmordstanker. Han har en historik med gentagende rømninger fra sit anbringelsessted, hvor han truer med at tage sit eget liv.

HVAD GØR DE VOKSNE, NÅR EN UNG RØMMER?

I dette afsnit beskriver vi, hvordan de unge oplever, at de voksne omkring barnet eller den unge reagerer, når den unge rømmer fra anbringelsesstedet.

Infoboks: Kontakt under rømning

Det fremgår af VIVES undersøgelse om rømning, at 66 procent af de adspurgte døgninstitutioner kontakter barnet eller den unge under rømning. Døgninstitutionerne kontakter også ofte barnet eller den unges væрге og sagsbehandler, når barnet eller unge er rømmet (VIVE, 2022). Infoboks slut.

Det er forskelligt i hvor høj grad personalet på anbringelsesstedet kontakter den unge under rømning

I interviewene beskriver de unge, den kontakt de har med personalet fra deres anbringelsessted under rømning. Nogle unge fortæller, at personalet ikke kontakter dem eller kun kontakter dem kort, mens andre fortæller, at de voksne kontakter dem mange gange, udtrykker bekymring og forsøger at få den unge til at komme tilbage igen. I nedenstående lovbooks fremgår det, hvordan anbringelsesstedet har pligt til at reagere, når et barn eller ung rømmer.

Lovboks: Hvad skal anbringelsesstedet gøre, når et barn eller en ung rømmer

I de situationer, hvor et barn eller en ung har forladt anbringelsesstedet eller ikke er kommet

tilbage som aftalt, skal personalet på anbringelsesstedet snarest muligt prøve at finde årsagen hertil. Ofte vil personalet kunne få kontakt til barnet eller den unge, og her må personalet ved en socialpædagogisk indsats og dialog med barnet eller den unge overbevise vedkommende om at returnere til det pågældende anbringelsessted, såfremt barnet eller den unge har rømmet.

I de tilfælde, hvor barnet eller den unge ikke kan overbevises om at returnere til anbringelsesstedet, og personalet vurderer, at barnets eller den unges adfærd kan medføre skade på barnet eller den unge selv eller andre, kan der være brug for, at personalet, som led i omsorgspligten, opsøger barnet eller den unge for at bringe vedkommende tilbage.

Såfremt personalet må opsøge barnet eller den unge for at bringe vedkommende tilbage, bør anbringelsesstedet orientere den anbringende kommune og barnet eller den unges forældremyndighedsindehavere.

Personalet skal så vidt muligt forsøge at bringe barnet eller den unge frivilligt med tilbage til anbringelsesstedet. Såfremt barnet eller den unge ikke følger frivilligt med, er der adgang til at tilbageføre barnet eller den unge mod dennes vilje ved at føre eller fastholde barnet eller den unge, jf. voksenansvarslovens § 10.

Er et barn eller en ung rømmet langt væk fra anbringelsesstedet, vil barnet eller den unge kunne fastholdes og føres ind i et transportmiddel, men personalet må ikke fastholde barnet eller den unge under selve transporten i længere tid (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 102-103).

Personalet kan bede politiet om hjælp til at hente barnet eller den unge tilbage, såfremt personalet vurderer, at barnet eller den unge skal hentes, men ikke finder det forsvarligt selv at gøre det. I sådan en situation skal politiet bistå personalet i afhentningen, da personalet har det primære ansvar over for barnet eller den unge (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 105). Lovboks slut.

Når personalet kontakter de unge under en rømning, sker det primært gennem SMS, sociale medier eller ved at ringe til den unge.

Flere unge fortæller dog, at de enten ikke oplever at blive kontaktet af de voksne eller at den eneste kontakt de voksne tager til dem, handler om at informere den unge om, at de er efterlyst hos politiet. Jonas fortæller for eksempel, at der ikke er nogen voksne, der ringer til ham under en rømning, men at han bare er efterlyst hos politiet:

"De voksne var ligeglade. Jeg var jo ikke deres ansvar mere. De kunne jo ikke gøre noget"
(Jonas, 16 år)

Infoboks: Ankestyrelsen bemærker

Anbringelsesstedets omsorgspligt bortfalder ikke blot, fordi drengen forlader anbringelsesstedet, og det kan netop følge af denne omsorgspligt, at personalet fra anbringelsesstedet opsøger barnet eller den unge for at bringe vedkommende tilbage, herunder under iagttagelse af reglerne om tilbageførelse i voksenansvarsloven (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 103).

Mia fortæller ligeledes, at personalet fra hendes anbringelsessted ikke kontakter hende, men at hun tror, at de leder efter hende. Ifølge Mia er de voksne til sidst blevet ligeglade med, at hun rømmer, efter hun har rømmet gentagne gange.

Andre unge oplever, at de voksne fra deres anbringelsessted gør en stor indsats i forhold til at få kontakt med dem, når de er væk. I en sag ser vi for eksempel, hvordan personalet på anbringelsesstedet aktivt agerer i en situation, hvor en ung rømmer fra sit anbringelsessted. Det beskriver vi i boksen nedenfor:

Caseboks: Sagsforløb: Anbringelsesstedets indsats under en rømning

Baggrund

Josefine er 12 år gammel og har været anbragt, siden hun var 9 år. Hun er vokset op i et hjem, hvor begge hendes forældre har et misbrug og hun har været udsat for omsorgssvigt. Josefine har en udadreagerende adfærd og et begyndende misbrug.

Rømningshistorik

I løbet af det seneste år har Josefine boet på to forskellige anbringelsessteder, hvorfra hun er rømmet adskillige gange. I nogle tilfælde er hun rømmet sammen med andre anbragte fra opholdsstedet. Josefine rømmer mest for at være sammen med venner eller sin kæreste. Enkelte gange har hun også opsøgt sin familie under en rømning.

En af de gange Josefine rømmer fra sit opholdssted, tager hun afsted på en tur ind til en nærliggende by. Forinden har hun aftalt med personalet, at hun skal komme retur efter en time. Josefine vælger dog at rømme, i stedet for at komme tilbage.

Anbringelsesstedets indsats for at finde Josefine under rømningen

Da Josefine ikke kommer retur til opholdsstedet, kører personalet fra anbringelsesstedet ud for at lede efter hende i lokalområdet. De leder blandt andet ved de lokale bus- og togstationer. Da personalet ikke finder hende, efterlyser de hende hos politiet. Personalet forsøger løbende og uden held at kontakte hende telefonisk og over sociale medier.

Personalet kontakter Josefines mor og informerer hende om, at Josefine er rømmet og efterlyst. Under hele rømningsperioden har de en tæt dialog med Josefines mor. Josefines mor giver også samtykke til, at personalet må logge ind på Josefines computer for at se om der er oplysninger, som kan hjælpe dem med at finde Josefine. På computeren kan personalet se, at Josefine har søgt på Rejseplanen på en rejse med offentlig transport, der er 400 km fra anbringelsesstedet.

I løbet af de næste par dage får personalet forskellige oplysninger om, hvor hun er, blandt andet via aktiviteter på sociale medier. Personalet videregiver disse oplysninger til politiet. Efter et par dage kommer Josefine selv tilbage til anbringelsesstedet. Caseboks slut.

Kontakten med anbringelsesstedet har begrænset betydning for de unges beslutning om at rømme

Flere unge beskriver, at den kontakt de har med personalet fra anbringelsesstedet under rømningen, har begrænset betydning for deres beslutning om at komme tilbage til anbringelsesstedet.

Jonas er et eksempel på en ung, der ikke oplever, at de voksnes kontakt gør en forskel. Under interviewet med Jonas spørger vi, om han ville have ønsket, at de voksne gjorde noget, da han rømmede, hvortil han svarer, at det vil han ikke, fordi det alligevel ikke vil ændre hans mening:

"Hvis du virkelig gerne vil hen til dem, som du holder af, så er der ikke noget, der stopper en." (Jonas, 16 år)

Jonas lægger vægt på, at pædagogernes kontakt til ham ikke kan måle sig med hans formål med at rømme fra anbringelsesstedet, som er at komme hen til mennesker, som han holder af.

Klara oplever heller ikke, at kontakten fra personalet ændrer hendes beslutning om at rømme, idet hun ikke oplever at der sker ændringer i hendes situation:

"De voksne synes, at det var mega ærgerligt. For de ville jo gerne, og de blev ved med at sige: 'at vi må jo finde ud af noget'. Men det har jeg bare fået at vide så mange gange, og der sker ikke en skid. Hver gang der så sker en lille smule, så får jeg at vide, at de voksne ikke kan gøre noget ved det. De kan ikke ændre det, så jeg kan ikke bruge det til noget. Til sidst blev jeg bare ligeglad." (Klara, 15 år)

Klara bruger netop rømning, som en strategi til at råbe kommunen op om, at hun ønsker et nyt anbringelsessted tættere på familie og venner. Når de voksne kontakter hende under en rømning, er det derfor vigtigt for Klara, at de ikke bare beder hende om at komme tilbage uden at der efterfølgende sker ændringer i hendes anbringelse. Det er således væsentligt for hende, at personalet imødekommer hendes ønske om ændringer af hendes anbringelsessituation, når de er i dialog med hende.

Flere unge har kontakt med sagsbehandler, kontaktperson eller andre voksne under rømning

Flere unge fortæller, at medarbejdere fra kommunen kontakter dem, når de rømmer. De unge fortæller både om kontakt med sagsbehandler, støttekontaktperson og SSP-medarbejdere.

Infoboks: Kontaktpersoner

Kommunen kan bevillige en fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte (Barnets lov § 32, stk. 1, nr. 3). Infoboks slut.

For eksempel fortæller Amina, at hun under en rømning er i dialog med sin kontaktperson fra kommunen:

"Jeg havde kontakt til min kontaktperson. Hun var et af de sødeste mennesker (...) Hun spurgte: 'har du fået mad i dag? Og så sagde jeg 'nej'. Så sagde hun: 'kom her, så giver jeg dig penge til at købe mad'. Hun sagde også: 'sig til, hvis du ikke har et sted at sove, så kom hellere her, end at du skal sidde på et gadehjørne og fryse ihjel'." (Amina, 15 år)

Citatet viser, at Amina oplever, at det er en støttende måde kontaktperson henvender sig til hende. Hun fortæller dog også, at selv en af de voksne, der behandler hende rigtig godt og gerne vil hjælpe, ikke kan få hende til at stoppe med at rømme.

Et andet eksempel er Amalie, der har kontakt med en sagsbehandler fra kommunen imens hun er rømmet. Modsat Amina oplever hun, at hendes sagsbehandler bliver sur på hende over telefonen og at det efterfølgende får konsekvenser for hendes situation.

Det er ikke altid en støtte for de unge, når deres forældre tager kontakt under rømning

Flere unge fortæller, at de har haft kontakt med deres familier under rømning. For flere, er det dog ikke nødvendigvis en støtte at være i kontakt med deres forældre under rømningen. Det kan både handle om, at de ikke vil forårsage bekymring hos forældrene, men det kan også handle om, at de unge har en relation til deres forældre præget af omsorgssvigt.

Nicoline fortæller for eksempel, at hun var i dialog med sin mor under rømningen:

"Min mor vidste det jo godt, for hun får det jo at vide. Til sidst sagde jeg, at jeg havde det mega dårligt. Så hun fandt jo ud af det. Hvor hun blev rigtig trist. Men hun var god til at vende det til hendes side - at det var hårdt for hende. Og det var alt med hende. Det var ligesom mig, der havde været det igennem, men det var lige som om, at det var sværest for hende. Og det var jeg sådan lidt: 'det kan jeg bare ikke'. (...) Så jeg snakkede ikke rigtigt med hende om det."

(Nicoline, 16 år)

I citatet beskriver Nicoline, hvordan hendes mor får samtalen til at handle om, at det er hende, det er hårdt for. Dette gør, at Nicoline ikke ønsker at tale mere med sin mor om rømningen.

Tiden efter rømning

I dette kapitel beskriver vi, hvordan de unge oplever at komme tilbage til deres anbringelsessted efter en rømning. I kapitlet indgår fortællinger fra interview og eksempler fra sager om, hvordan den unges rømning bliver afsluttet. Vi ser på, hvordan de unge oplever at komme tilbage til anbringelsesstedet, herunder hvordan de beskriver personalets håndtering heraf. Til sidst ser vi på, hvordan rømning kan føre til forskellige ændringer i de unges sager, så som skift i anbringelsessted.

INFOBOKS: DELKONKLUSIONER

- Det er forskelligt, hvordan en rømning slutter. Nogle unge bliver fundet af politiet eller andre, der får dem bragt tilbage til anbringelsesstedet. Andre vælger selv at slutte sin rømning.
- Nogle unge oplever at personalet er sure på dem efter en rømning, for eksempel ved at de får skæld ud eller blive ignoreret af personalet. For flere unge, får rømningen også konsekvenser ved at reglerne for dem bliver strammere. Det kan for eksempel være ved, at de ikke må se deres familier så ofte.
- Det kan føre til at den unge rømmer igen, hvis de op-lever strammere regler eller ikke føler sig lyttet til eller forstået af personalet.
- For nogle unge sker der ændringer i deres sag efter, de har rømmet. Flere unge bliver flyttet fra en åben døgninstitution til en delvis lukket eller sikret institution for at modvirke, at den unge rømmer igen. Der er også eksempler på, at den unge hjemgives eller der sker sammenbrud i anbringelsen efter rømning.

HVORDAN KOMMER DEN UNGE TILBAGE EFTER EN RØMNING?

I dette afsnit belyser vi, hvordan de unge kommer tilbage til anbringelsesstedet efter en rømning. Nogle unge beskriver, at de bliver fundet og kørt hjem af politiet, mens andre selv finder tilbage til anbringelsesstedet.

Infoboks: Kontakt til politi

I VIVE's undersøgelse om rømning fremgår det, at 70 procent af de adspurgte døgninstitutioner har taget kontakt til politiet i forbindelse med et barn eller en ungs rømning (VIVE, 2022). Infoboks slut.

Flere unge bliver fundet og kørt hjem af politiet

Flere af de unge beskriver, at deres rømning slutter ved, at de bliver kørt hjem af politiet. Det er typisk anbringelsesstedet, som har meldt den unge savnet til politiet.

Nogle unge beskriver, at de har forsøgt at stikke af fra politiet, hvis politiet har fundet frem til dem under en rømning. Amina beskriver for eksempel, hvordan hun sammen med en veninde forgæves forsøger at stikke af fra politiet.

Jonas har ligeledes prøvet at stikke af fra politiet flere gange under en rømning, men hvor politiet ikke når at fange ham:

"Til sidst, så gav politiet op jo. De så mig hver dag, de gad bare ikke at løbe efter mig, for når de så mig, så løb jeg væk. Til sidst, så gad politiet ikke at bruge ressourcer på det."
(Jonas, 16 år)

Nogle unge beslutter selv at tage tilbage til anbringelsesstedet

Nogle unge fortæller, at deres rømning afsluttes ved, at de selv giver sig til kende, eksempelvis ved at tage kontakt til politiet eller personalet fra anbringelsesstedet og få hjælp til at vende retur. Dette sker, fordi de unge ikke længere har lyst til at være rømmet.

Infoboks: Tilbage til samme anbringelsessted

I VIVE's undersøgelse om rømning fremgår det, at 8 ud af 10 af de børn eller unge, der rømmer fra en døgninstitution eller socialpædagogisk opholdssted, vender tilbage til samme afdeling efter rømning (VIVE, 2022). Infoboks slut.

Et eksempel er Christian, som fortæller, at han på et tidspunkt under en længere rømning blev træt af at føle, at han var på flugt fra politiet. Christian kontakter derfor en SSP-konsulent, som han tidligere har været i kontakt med under rømningen, og som han har en god relation til. Christian kontakter SSP-konsulenten velvidende, at det betyder, han vil skifte anbringelsessted og komme på en sikret institution. Det bliver efterfølgende aftalt, hvornår og hvordan Christian skal hentes og køres til den sikrede institution.

Andre unge stopper også deres rømning på eget initiativ, hvor de uden hjælp fra voksne selv finder vej tilbage til anbringelsesstedet.

DE UNGES OPLEVELSER MED AT KOMME TILBAGE TIL ANBRINGELSESSTEDET

I dette afsnit beskriver vi, hvordan de unge oplever at komme tilbage efter en rømning. Nogle af de unge kommer tilbage til det samme anbringelsessted, som de rømmede fra, imens andre bliver anbragt et nyt sted. Dette har også betydning for de unges oplevelser efter rømningen.

Flere unge taler ikke med de voksne om deres rømning

Flere unge fortæller, at de ikke taler med de voksne om deres oplevelser under deres rømning.

Ifølge Amalie skyldes dette, at hun oplever, at de voksne på anbringelsesstedet er vrede på hende efter rømningen og derfor ikke vil tale med hende. Christian oplever også, at personalet ikke taler med ham om rømningen, efter han er kommet tilbage til anbringelsesstedet. Under interviewet spørger vi ham, om han havde brug for at tale med personalet, hvortil han svarer:

"Nej, ikke sådan rigtigt. Måske lidt – men - sådan noget tror jeg mest, at jeg snakker med min familie om, fordi det er dem, der forstår mig bedst." (Christian, 17 år)

Andre unge udtrykker, at de har et behov for at tale med personalet om deres oplevelser, mens de er væk, men at personalet ikke tager initiativ til en dialog herom. En af dem er Mia. Da vi spørger Mia, om der er noget, hun ville ønske pædagogerne havde gjort, svarer hun følgende:

"Mia: Måske at de havde snakket med mig eller sådan noget."

Interviewer: Hvad ville det have gjort, hvis de havde snakket med dig?

Mia: Jeg tror, jeg ville have haft det bedre med selve opholdsstedet og pædagogerne.” (Mia, 16 år)

Det ville altså have været en hjælp for Mia, hvis pædagogerne på anbringelsesstedet havde talt med hende om rømningen efter hun kom tilbage. Det ville også bidrage til, at hun generelt trivedes bedre på stedet.

Nogle unge har brug for tid, inden de taler om deres oplevelser

Der er også unge, som først er klar til at dele deres oplevelse med at være rømmet med personalet, efter at have haft lidt tid for sig selv til at tænke over, hvad der er sket.

Nicoline fortæller for eksempel, at hun har behov for lidt tid for sig selv på sit værelse, da hun kom tilbage til anbringelsesstedet. Det er først noget tid efter, at hun fortæller de voksne, hvad der er sket under rømningen. I Nicolines tilfælde var hun udsat for seksuelle overgreb under rømningen. Hun fortæller, at det var vigtigt for hende at tale med de voksne om det. Som hun udtrykker det:

”Det var min redning.” (Nicoline, 16 år)

Ligeledes fortæller Isabella, at hun har behov for at tale med personalet, men at hun har brug for lidt tid, inden hun er klar til det:

”Interviewer: Snakker du med de voksne om, hvad der er sket og hvad du har lavet, mens du var væk?”

Isabella: Måske ikke den samme dag. Jeg kommer selv hen til de voksne og fortæller: ‘okay ved du, hvad der skete med mig i går, da jeg var derovre eller derovre. Der skete det her med mig eller jeg fik det meget dårligt’. Når jeg gider at snakke, så får jeg meget ud - så får jeg det hele ud. Når jeg synes, at jeg ikke er klar til at snakke, så går jeg bare ind på mit værelse uden at svare tilbage.” (Isabella, 17 år)

Nogle unge har altså behov for at bearbejde deres oplevelser under rømning alene, inden de er klar til at dele det med personalet på deres anbringelsessted.

Isabella fortæller desuden, at hun hellere vil tale med pædagogerne om det, end med venner, da pædagogerne kender hendes situation:

”Jeg kan tale med pædagogerne om det, fordi de kender min situation. Ikke alle mine venner kender så meget til min situation, fordi jeg ikke fortæller dem alt. Så jeg tænkte bare: ‘tag hjem og så snak med dem om det, så det bliver okay’.” (Isabella, 17 år)

For Isabella er det altså vigtigt, at hun har voksne, som hun kan tale med, og som hun er tryk ved. Hun vælger derfor selv at afslutte sin rømning og tage tilbage til anbringelsesstedet, fordi hun har behov for at tale med personalet om sin situation.

Nogle unge oplever at få skæld ud eller at blive ignoreret af personalet

Nogle af de unge beskriver, at de har oplevet, at pædagogerne skælder dem ud eller ignorerer dem, når de kommer tilbage efter en rømning. Amina beskriver blandt andet, hvordan en pædagog på hendes anbringelsessted ignorerer hende i halvanden uge efter hun er kommet tilbage fra en rømning:

"Han [pædagogen] snakkede ikke til mig, selvom jeg sagde hej til ham, så ignorerede han mig bare. Det var sådan noget. Og når han gik forbi mig, så kiggede han ikke på mig eller noget." (Amina, 15 år)

Amina fortæller også, om nogle situationer hvor hun efterfølgende er ked af det, for eksempel fordi hun skal sige farvel til sin familie efter en ferie, og hvor pædagogen fortsat ignorerer hende. Dette sker også, selvom hun forsøger at skabe kontakt til ham.

Amalie beskriver også, at hun oplevede, at pædagogerne var sure på hende efter en rømning, fordi de ikke talte særlig meget til hende. Som hun fortæller det:

"Vi plejer at snakke ved spisebordet og sådan noget, men de [pædagogerne] var alle sammen bare helt stille. Og de var også meget inde på kontoret." (Amalie, 16 år)

Amalie beskriver også, hvordan det får hende til at få det dårligt, hvorfor hun enten gik for sig selv eller med andre piger fra anbringelsesstedet, og derfor ikke havde meget kontakt med personalet. Hun fortæller, hvordan hun allerede på vej tilbage fra anbringelsesstedet fik det dårligt, fordi hun forventede, at de voksne ville skælde hende ud. Amalie beskriver en situation, hvor hun om natten bliver kørt tilbage til anbringelsesstedet sammen med sin veninde:

"Vi kom hjem meget sent. Jeg tror, det var klokken to om natten. Pædagogen åbnede bare døren og hun sagde: 'skynd jer op og sove'. De var lidt sure. Vores leder han kom en gang i mellem om morgenen. Han kom den morgen, og vi vidste det godt. Jeg havde sagt det til min veninde: 'bare vent, vi får skæld ud'. Så kom han om morgenen, før vi skulle i skole, og han sagde: 'det vil jeg ikke finde mig i' og begyndte at råbe. Og så tog vi heller ikke i skole (...) jeg blev inde på mit værelse. Og min veninde, hun valgte at stikke af igen." (Amalie, 16 år)

Ifølge Amalie vælger hendes veninde at rømme igen, fordi hun får skæld ud af lederen. Amalie fortæller også, at hun gerne vil forklare, hvorfor hun valgte at rømme, men at hun ikke oplever, at de voksne forstår eller lytter til hende. Det vækker dårlige minder for hende, når personalet på anbringelsesstedet råber eller skælder hende ud, hvilket hun også har pointeret over for personalet:

"Jeg har også tit sagt til pædagogerne, at de giver mig flashbacks til min egen familie, når de råber. Jeg kan ikke lide, når folk hæver stemmen. Men så laver de bare den der: 'vi er også mennesker, vi kan også lave fejl'." (Amalie, 16 år)

Ovenstående eksempler peger på, at det kan påvirke unge negativt, hvis de oplever, at personalet på deres anbringelsessted skælder dem ud, når de kommer tilbage efter endt rømning.

Reglerne bliver strammet for nogle unge efter rømning

Flere unge fortæller, at de har oplevet sanktioner på anbringelsesstedet, eksempelvis i form af strammere regler i tiden efter deres rømning.

Infoboks: Husorden på anbringelsessteder

Et anbringelsessted kan beslutte, om der skal fastsættes en husorden for det pågældende anbringelsessted, jf. voksenansvarslovens § 4, stk. 1.

I en husorden kan der fastsættes generelle ordens- og husregler, som er nødvendige for at få anbringelsesstedet til at fungere i dagligdagen.

På særligt sikrede, sikrede og delvis lukkede døgninstitutioner/afdelinger er der dog en pligt til at fastsætte en husorden, jf. voksenansvarslovens 4, stk. 2. Infoboks slut.

Mia fortæller, at personalet begrænsede hendes afgang til telefon og at hun heller ikke fik lov til at gå ture i tiden efter hun var kommet tilbage efter en rømning. Hun fortæller yderligere, at hun var mere overvåget den første uges tid efter hun kom tilbage til anbringelsesstedet, hvilket gav hende lyst til at rømme igen.

Amalies rømning havde også konsekvenser. Hun fortæller, at personalet var sure på hende, og at hun ikke måtte lave noget i dagene efter, hun kom tilbage fra rømningen. For Amalie betyder de strammere regler på anbringelsesstedet, at hun rømmer igen:

"Jeg stak af igen, fordi jeg tænker: 'hvad har jeg så at lave?'. Der tænkte jeg bare: 'I burde være glade for, at jeg kom tilbage. Så kunne vi snakke om det, og så burde det være ude af verden'. " (Amalie, 16 år)

I citatet fremgår det også, at Amalie, i stedet for at rømme igen, hellere ville have talt med personalet om det og dermed give forløbet en afslutning. Hun fortæller efterfølgende, at hun oplevede, at det var nemmere at rømme end at spørge om lov, fordi hun ellers ville skulle sidde at høre på, at hun tidligere havde rømmet. Hun fortæller også, at personalet i lang tid efter hendes rømning holdt hende op på, at hun har lavet fejl ved at rømme.

En rømning kan altså have konsekvenser for den unge, i forhold til hvad de får lov til af anbringelsesstedet i tiden efter rømningen. I nogle tilfælde bliver den unges sagsbehandler også involveret i drøftelsen af, hvilke konsekvenser rømningen skal have for den unge. Amalie beskriver for eksempel, at personalet kontakter hendes sagsbehandler for at aftale, hvilken konsekvens rømning skal have for hende. En konsekvens bliver, at hun for en periode ikke må komme ud på tur. Ligeledes fortæller Amalie, at sagsbehandleren er hård i tonen over for hende, når de taler sammen i telefonen, og lader hende vide, at det er dyrt at være anbragt, hvorfor hun skal opholde sig på anbringelsesstedet. Som Amalie pointerer:

"Det er ikke noget, jeg lytter til, når jeg allerede er presset i forvejen." (Amalie, 16 år)

ÆNDRING I DE UNGES SAGER EFTER ENDT RØMNING

Gennem både sager og interview ser vi, at rømning kan føre til forskellige ændringer i de unges sager, herunder skift af anbringelsessted. Det ser vi nærmere på i dette afsnit.

Rømning kan føre til at sagen genovervejes

Der er flere eksempler på, at kommunen genovervejer den unges sag, når en ung har rømmet gentagne gange eller hvis der bliver sendt underretninger til kommunen i forbindelse med rømningen.

Lovboks: Hvad sker der, år et barn eller ung rømmer gentagne gange fra samme anbringelsessted

Der kan ske et skift i anbringelsen, hvis et barn eller ung rømmer gentagende gange fra samme anbringelsessted. Det kan i sådanne tilfælde blive besluttet, at der skal en anden indsats til over for barnet, herunder måske behov for tilbageholdelse af barnet eller den unge efter voksenansvarslovens § 11, hvilket forudsætter børne- og ungeudvalgets tilladelse. Det kan også blive besluttet at barnet eller den unge bliver anbragt på et andet anbringelsessted (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 106). Lovboks.

I en sag med en dreng ser vi for eksempel, at politiet har underrettet kommunen i forbindelse med hans rømning, hvilket medfører, at kommunen afholder børnesamtale med drengen, hvor han udtrykker et ønske om at skifte anbringelsessted. Derudover ser vi også eksempler på, at anbringelsesstedet underretter kommunen eller gør dem opmærksomme på, at de ikke mener, at de længere kan varetage barnets eller den unges behov, hvorfor anbringelsesstedet opfordrer til en ændring af anbringelsessted.

Lovboks: Hvad skal kommunen foretage sig, når et barn eller en ung rømmer?

Når et barn eller en ung er anbragt uden for hjemmet skal den anbringende kommune løbende føre tilsyn med barnet eller den unge og sikre, at barnet eller den unges behov tilgodeses under anbringelsen, jf. barnets lov § 156. Dette gælder ligeledes i situationer, hvor et barn eller en ung er rømmet, herunder skal kommunen sikre, at personalet på anbringelsesstedet reagerer relevant på rømningen.

Den anbringende kommune skal også forholde sig til, om rømningen giver anledning til ændringer. Disse ændringer kan f.eks. indebære, at der iværksættes en anden indsats og socialpædagogisk tilgang over for barnet eller den unge eller at der sker ændring af barnet eller den unges anbringelse, herunder ændring af anbringelsessted eller ændring af anbringelsesvilkår (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 106). Lovboks slut.

Ændring af anbringelsessted efter rømning

I nogle tilfælde kan gentagne rømninger medføre, at kommunen vælger, at barnet eller den unge skal flytte til et nyt anbringelsessted. I disse tilfælde, genovervejes sagen på baggrund af barnet eller den unges anbringelseshistorik. Det er blandt andet tilfældet i følgende sag om Freja:

Caseboks: Sagsforløb: Kommunen genovervejer anbringelsessted efter rømning

Baggrund

Freja er 17 år og har været anbragt af flere omgange på forskellige anbringelsessteder. Freja har psykiske udfordringer, herunder selvskadende adfærd og stofmisbrug. Freja har selvmordstanker og på et tidspunkt forsøgt at begå selvmord.

Freja har været hjemgivet i en periode, men blev anbragt igen efter flere underretninger. Senest er Freja frivilligt anbragt på et socialt opholdssted.

Rømmer på grund af mistrivsel på anbringelsesstedet

Freja rømmer, fordi hun ikke ønsker at bo på det sit anbringelsessted. Hun har det dårligt på anbringelsesstedet og giver udtryk for, at hun ikke ønsker at være der. Som reaktion på, at

hun ikke bliver mødt i hendes ønske om at komme væk fra opholdsstedet, har hun truet med at begå selvmord.

En af grundene til at Freja ikke ønsker at bo på opholdsstedet er, at der kun bor drenge og at hun føler sig forfulgt af en anden ung. Freja rømmer derfor flere gange, blandt andet hjem til forskellige familiemedlemmer.

Forløb efter rømning - kommune genovervejer anbringelsessted

Efter Freja er rømmet flere gange, genovervejer kommunen Frejas anbringelsessted, herunder muligheden for at hun kan skifte anbringelsessted. Kommunen har informeret Freja om, at kommunen vil undersøge mulighed for at hun bliver anbragt i en anden kommune. Kommunen er på nuværende tidspunkt ved at undersøge, om Freja kan få den relevante støtte i et andet anbringelsestilbud.

Kommunen vurderer, at Freja i det kommende anbringelsestilbud har behov for at blive fastholdt, så hendes særlige behov for støtte kan imødekommes, og hun kan sikres stabilitet og kontinuerlighed. Caseboks slut

Flytning til delvis lukkede afdelinger eller sikret institution efter en rømning

Flere unge bliver anbragt på en sikret institution, som en konsekvens af deres rømninger. Dette ser vi også eksempler på både i interview med de unge og i de sager, vi har gennemgået. Hvis en ung rømmer gentagne gange, har kommunen mulighed for at flytte vedkommende til en sikret institution. Det gøres, fordi den unges mobilitet er begrænset på en sikret institution, hvilket gør det svært at rømme.

Infoboks: Sikret institution eller delvis lukkede afdelinger

På sikret døgninstitutioner er det tilladt at have yderdøre og vinduer konstant aflåste. På to af landets 8 sikrede institutioner, er der en særligt sikret afdeling for børn og unge med mere omfattende behov for hjælp.

Delvis lukkede afdelinger kan både være placeret på åbne døgninstitutioner eller på sikrede døgninstitutioner. På disse afdelinger er der mulighed for at aflåse yderdøre og vinduer i perioder. Infoboks slut.

Nicoline beskriver for eksempel, at hendes sagsbehandler har oplyst hende om, at hun ikke kan blive boende på det anbringelsessted, hvor hun bor nu, hvis hun fortsætter med at rømme:

"Jeg fik til sidst at vide, at hvis du bliver ved med det, kan vi ikke have dig boende. Og jeg vil jo gerne blive boende her, så jeg tænkte, at jeg skal kæmpe. Jeg ved, at jeg er så stærk jo. Bare fordi jeg bor på opholdssted, er det ikke ensbetydende med, at jeg ikke er stærk jo. Så det ville jeg bevise, at det kunne jeg sagtens. Jeg ville sagtens kunne stoppe [med at rømme]." (Nicoline, 16 år)

Sagsbehandleren gør altså Nicoline opmærksom på, at hun vil blive anbragt på en sikret institution, hvis hun ikke stopper med at rømme. Ifølge Nicoline har det været med til at ændre hendes adfærd og været en årsag til, at hun er stoppet med at rømme. I Nicolines tilfælde, har sagsbehandleren altså brugt det som en måde at få Nicoline til at ændre adfærd

på, og på den måde forebygget at skulle træffe afgørelse om anbringelse på en sikret institution.

For andre unge er det ikke blot en trussel, at de som konsekvens af deres gentagende rømninger, vil blive anbragt på en sikret institution. Nogle unge beskriver, at de er blevet kørt direkte til en sikret institution efter at have rømmet i en længere periode.

En af de unge, som har oplevet det, er Jonas, som beskriver at han aldrig kom tilbage til det anbringelsessted, han var rømmet fra. Jonas beskriver, at han sad på politistationen i detentionen i fire-fem timer, hvorefter han klokken fire om natten, bliver kørt til en sikret institution, som er hans nuværende anbringelsessted. Christian beskriver også, hvordan der bliver truffet afgørelse om, at han skal flytte til en sikret institution, imens han er rømmet:

"Fordi jeg ikke havde overholdt mit forbedringsforløb inde ved UKN. Og mens jeg var stukket af, så tog de en afgørelse, hvor jeg skulle have været mødt op i retten og det gjorde jeg jo ikke. Så blev der taget en beslutning om, at jeg skulle på en sikret, og det var så her. Og så sad jeg også selv og tænkte, at det kunne hjælpe mig, fordi så kom jeg helt væk fra for eksempel stoffer og alle de dårlige venner. Så tænkte jeg 'jamen det kunne jeg også lige så godt gøre', for det er heller ikke sjovt at rende rundt og være efterlyst og have øjne i nakken hele tiden for at kigge efter politiet." (Christian, 17 år)

Christian fortæller at dét at være anbragt på en sikret institution, generelt har hjulpet ham til ikke at rømme, samt at han har valgt at få det bedste ud af sin tid der, så han kan forbedre sin situation.

Klara fortæller ligeledes, at hun, som konsekvens af sin rømning, er blevet anbragt på en sikret institution. Hendes rømning sluttede ved, at hun blev fundet og kørt direkte hen til den sikrede institution. Klara fortæller, at hun på forhånd godt vidste, at der var en sandsynlighed for, at hun ville blive placeret på en sikret institution:

"Jeg vidste, at der var mulighed for en sikret, men jeg fik også at vide, at der ikke blev taget stilling til noget den dag. Eller jeg vil blive tvunget til noget den dag, men jeg kom så alligevel på en sikret den dag." (Klara, 15 år)

I en af sagerne, ser vi også, at den unge efter gentagne rømninger og på opfordring fra anbringelsesstedet bliver anbragt på en sikret institution. Dette beskriver vi i boksen nedenfor:

Caseboks: Sagsforløb: På anbringelsesstedet opfordring flytter den unge til en sikret institution

Baggrund

William er 17 år, og har været anbragt siden fødslen på flere forskellige anbringelsessteder. Williams mor havde et massivt misbrug, mens hun var gravid med William. William har selv et stofmisbrug og har flere domme bag sig.

Rømningshistorik

William har rømmet mange gange, typisk i kortere tid ad gangen. Williams rømningshistorik er præget af, at han har et stofmisbrug, idet han rømmer for at købe eller sælge stoffer. Ved Williams seneste rømning kontakter han selv personalet, der fører ham tilbage til anbringelsesstedet.

William tager stoffer på anbringelsesstedet, som han også inddrager andre unge i fra anbringelsesstedet. Der er flere episoder efter han er kommet retur fra at være rømmet, hvor han er aggressiv og truer personalet og de andre beboere på anbringelsesstedet. Ved disse epi-soder fører personalet ham ind på sit værelse, imens William kommer med alvorlige trusler mod personalet. Derfor tilkalder personalet politiet.

Det åbne anbringelsessted opfordrer til anbringelse på sikret institution

Anbringelsesstedet sender en skrivelse til kommunen, hvor de anbefaler, at William kommer på en sikret institution med henblik på at lade sig behandle for sit misbrug af stoffer. Anbringelsesstedet beskriver, at det ikke er muligt for personalet i den aktuelle pædagogiske ramme at forhindre William i et rømme for at skaffe sig euforiserende stoffer. Hverken ved anvendelse af politiets bistand eller gennem motivationsfremmende tiltag. Derfor foreslår de anbringelse på en sikret institution.

Forløb efter gentagne rømninger - anbringelse på sikret institution

William bliver efter gentagne rømninger anbragt uden samtykke på en sikret institution. Der er truffet afgørelse om, at han skal være der, indtil han fylder 18 år. William er desuden blevet idømt et forbedringsforløb i UKN. Caseboks slut.

Hjemgivelse eller sammenbrud i anbringelsen efter rømning

I de sager vi har gennemgået, ser vi også eksempler på børn eller unge, som enten er blevet hjemgivet eller hvor anbringelsen er brudt sammen efter gentagne rømninger. Et sammenbrud i anbringelse betyder, at anbringelsen afsluttes uplanlagt af enten barnet/den unge, forældre, anbringelsesstedet eller forvaltningen ([Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag \(sl.dk\)](#)). I nedenstående boks beskriver vi et eksempel på en sag, hvor barnet hjemgives efter en rømning, men senere anbringes på en delvist lukket institution:

Caseboks: Sagsforløb: En unge bliver hjemgivet og senere anbragt på en delvist lukket institution

Baggrund

Peter er en dreng på 14 år, som har været anbragt siden han var 9 år med samtykke fra forældre. I en tidlig alder udvikler Peter et misbrug af stoffer og har samtidigt en udadreagerende adfærd. Peter omgiver sig med personer, der er ældre end ham selv og er generelt ikke i trivsel.

Rømmer gentagne gange

Peter rømmer flere gange fra det åbne anbringelses-sted, da han ikke ønsker at være der. Han vil hellere være sammen med familie og venner. På grund af hans unge alder og historik bliver han efterlyst af politiet, når han rømmer. Peter rømmer ofte hjem til faderen, som bor tæt på anbringelsesstedet.

Bliver hjemgivet efter rømning

Peter bliver ved med at have modstand mod sin anbringelse. Anbringelsen bryder sammen, idet anbringelsesstedet vurderer, at de ikke kan give Peter den rette støtte. Han hjemgives i første omgang, men anbringes derefter på et opholdssted, som ligger i den anden ende af landet i forhold til faderens hjem. Dette hindrer ikke Peter i at rømme. Efter 3 måneder sker der igen et sammenbrud i den frivillige anbringelse på grund af Peters store modstand mod at opholde sig på anbringelsesstedet.

Anbringelse på delvist lukket institution

Da kommunen fortsat er bekymret for Peters trivsel og udvikling træffer kommunen beslutning uden samtykke om, at han skal anbringes på en delvist lukket institution. Beslutningen om, at anbringelsen skal ske på en delvist lukket institution begrundes helt konkret med, at det skal sikre, at Peter ikke rømmer igen.

Begrænsning af samvær efter rømning

En konsekvens af rømning kan også være at samvær med familie bliver begrænset. Mia beskriver for eksempel, at hun ikke må se sin familie så ofte, som hun måtte forinden rømningen:

"Efter jeg kom tilbage, så måtte jeg ikke se min familie, så meget som jeg plejede. Så blev jeg rigtig ked af det."

(Mia, 16 år)

Det gør Mia ked af det, at hun ikke har mulighed for at se sin familie, så ofte, som hun er vant til. Ifølge Mia er det med til at ændre hendes rømningsmønster, da hun begynder at tage væk fra anbringelsesstedet for at feste og tage stoffer, i stedet for at tage hjem til sin familie. Fra en sag ser vi også et eksempel, hvor samværet mellem barnet og den ene forælder afbrydes efter flere rømninger, hvilket vi beskriver i boksen nedenfor:

Caseboks: Sagsforløb: Samværet afbrydes efter rømning til forælder

Baggrund

Agnes er en pige på 11 år, som er anbragt uden samtykke. Der har i flere år inden anbringelsen været massiv forældrekonflikt mellem Agnes' forældre, hvor forældrene beskylder hinanden for at begå vold og psykisk pres mod Agnes og hendes søskende. Agnes har gen-nem alle årene været i en loyalitetskonflikt mellem forældrene og har følt behov for at vælge side mod faderen. Det er alene Agnes' mor, der er forældremyndighedsindehaver. Det er tidligere vurderet, at faderen har negativ indflydelse på Agnes og hendes søskende.

Rømmer for at tage hjem til sin far

Agnes rømmer flere gange for at tage hjem til sin far, selvom det er moren, der har den fulde forældremyndighed.

Samvær afbrydes efter rømninger hjem til faren

Efter Agnes har rømmet hjem til sin far gentagne gange, træffer kommunen afgørelse uden samtykke om, at samvær og kontakt mellem hende og faren skal afbrydes. Denne beslutning træffes blandt andet, fordi Agnes' far ikke formår at få Agnes i skole, samtidig med, at han i høj grad inddrager hende i konflikten med moren og manipulerer hende til at tage hans parti. Caseboks slut.

Begrænsning eller afbrydelse af samvær kan altså være et sagsskridt, som kommunen tager, hvis et barn eller en ung har rømmet flere gange. Det kan for eksempel ske i de tilfælde, hvor barnet eller den unge rømmer hjem til en forælder, ligesom vi beskriver i sagsforløbet ovenfor.

Hvad kan forebygge rømning?

I dette kapitel beskriver vi, hvad de unge, vi har interviewet, fortæller, kan være med til at forhindre rømning. De unge er blevet spurgt til, hvilke gode råd de har, som kan forebygge at børn og unge rømmer. I kapitlet vil vi derfor præsentere de unges perspektiver på, hvad der kan forebygge, at børn og unge rømmer fra deres anbringelsessted.

INFOBOKS: DELKONKLUSIONER

Det kan forhindre unge fra at rømme, hvis:

- De unge får mulighed for mere samvær med deres nærmeste, da det ofte er dem, de rømmer for at være sammen med.
- De unge har tætte relationer til personalet på anbringelsesstedet og der er voksne, som de kan tale med. Flere unge peger på, at det er afgørende, at de voksne forstår dem og kan sætte sig ind i deres situation
- Det er vigtigt, at de voksne på anbringelsesstedet kan håndtere konflikter på en god måde.
- De unges inddrages i valg af anbringelsessted, særligt at kommunen tager højde for unges ønsker om bo tæt på familie og venner. Dette vil understøtte deres trivsel i anbringelsen.
- De unge har bedre mulighed for at lave aktiviteter uden ledsagelse fra en voksen
- De unge får lov til at vise omsorg over for andre børn eller bliver givet et ansvar for noget, for eksempel at passe et kæledyr. Infoboks slut

DE UNGES PERSPEKTIVER PÅ FOREBYGGELSE AF RØMNING

Samvær med venner, familie og kæresten kan forebygge rømning

Flere unge fortæller, at det kan få dem til at lade være med at rømme, hvis de har større mulighed for at være sammen med deres nærmeste, da det ofte er dem, de rømmer for at være sammen med.

Mia fortæller, hvordan hun for en periode, fik mulighed for at være mere sammen med sin mor og søster, hvilket fik hende til at lade være med at rømme i denne periode. Mere generelt fortæller Mia, at det kan være med til at forebygge rømning, hvis de unge har større mulighed for at tilbringe tid med deres familier:

”Der er mange unge, i hvert fald dem jeg har mødt fra opholdssteder og sikrede institutioner, som hvis de fik mere frihed og mere tid sammen med familien. Men det er ikke for alle unge, da der er også nogle unge, der overhovedet ikke har brug for at være sammen med familien. Det er der selvfølgelig også. Men for dem, der har brug for at være sammen med sine bekendte og sin familie, og sådan noget der, så tror jeg det vil være rigtig godt at lytte til dem og høre på dem.” (Mia, 16 år)

Christian pointerer også, at unges mulighed for samvær og kontakt med deres familie er med til forebygge rømning:

” (...) hvis man har en familie, så er det rigtig vigtigt, at man får ringet hjem til dem, måske dagligt eller hver anden dag eller en gang om ugen. Og hvis de har mulighed for at besøge

en - at så få de besøg, som man kan, hvis man ikke kan komme hjem. Det er i hvert fald det, som vil holde en på stedet, fordi så tænker man, at nu har man haft tid sammen med familien og så kan se lidt mere op og er lidt mere glad og klar på for eksempel at komme i skole. Det er nok en af de ting, som jeg allermost vil sige.” (Christian, 17 år)

I citatet fremgår det også, hvordan løbende kontakt med familien kan hænge sammen med den unges trivsel på anbringelsesstedet. Ovenstående peger på, at hvis de unge har mulighed for samvær med familie, kæreste eller venner kan det forebygge rømning. Det er vigtigt, at samværet har en hyppighed, som er tilfredsstillende for den unge og at de unge er involveret i at sætte rammerne for det.

En tæt relation til personalet på anbringelsesstedet kan forebygge rømning

Flere unge beskriver, hvordan det kan afholde dem fra at rømme, hvis de har gode relationer til de voksne på anbringelsesstedet. Det handler både om, at de unge har behov for at føle sig lyttet til, blive anerkendt og få omsorg fra de voksne.

Amina fortæller, at det vil afholde hende fra at rømme, hvis hun oplever mere omsorg fra personalet på anbringelsesstedet.

”De voksne kan prøve at spørge den unge mere ind til, hvordan det går. Give dem mere omsorg. Jeg er blevet svigtet rigtig meget i min barndom, så jeg har nok mere brug for omsorg, end jeg har brug for at sidde på et gadehjørne og tage kokain. Det var derfor, jeg endte med at tage stoffer og endte med at stikke af.” (Amina, 15 år)

Sofia beskriver også mere generelt, at unge, der bor på et anbringelsessted har brug for voksne, der er omsorgsfulde og kan vejlede dem i livet:

”Jamen jeg tror, at dem der stikker af fra et anbringelsessted, jeg tror, det er vigtigt for dem at have en, der kan vise dem en vej. Fordi, når du er på et anbringelsessted, så er der jo pædagoger, men der skal være en, der er inde ved dig. Altså en, der er sammen med dig og har dig virkelig tæt ind til sig, som for eksempel en mor eller sådan noget. Altså for at kunne få respekt over for en og få en til at tænke: ’Okay, jeg bliver hos dig’ eller ’okay, det er her, jeg har lyst til at være, for det er her mine medmennesker er’. Og det tror jeg, at man har brug for, hvis man bor på et anbringelsessted og vil blive der. Så har man brug for en nær kontakt til en, der kan dirigere dig i den retning, du skal.” (Sofia, 16 år)

Sofia beskriver altså, at det kan forebygge rømning, hvis unge har en tæt relation til pædagogerne, da det understøtter de unges tilknytning til anbringelsesstedet og dermed deres lyst til at bo der. Sofia fortæller også, at hun tidligere har haft en god relation til en pædagog på et andet anbringelsessted, end der hvor hun bor nu. Det havde betydning for, at hun blev på anbringelsesstedet og ikke rømmede derfra.

Det er vigtigt at unge har en voksen, de kan tale med

Flere af de unge, der har rømmet gentagne gange, fortæller, at det har været afgørende at tale med en voksen i forhold til at ændre deres rømningsmønster. Både Nicoline og Amalie fortæller, at de har haft en god kontaktperson på anbringelsesstedet, som de kan tale med. Det har været medvirkende til, at de er holdt op med at rømme. Nicoline fortæller, hvordan det fik hende til at stoppe med at rømme, at hun havde en tæt relation til sin kontaktperson på anbringelsesstedet, som hun stoler på og som anerkender hende:

"Han sagde jo, at jeg kunne så mange andre ting. Der var så mange ting, som jeg var så god til, som jeg måske skulle gøre i stedet for [at rømme]. Det hjalp mig rigtig meget med, at jeg endelig fandt en, jeg kunne stole på og en der gad at lytte. Én, der faktisk gad at hjælpe mig. Så fik jeg jo lyst til at stoppe, fordi så kunne jeg endelig se, at der var faktisk en, der gerne ville hjælpe mig, når jeg begyndte at snakke om det. Og det hjalp jo rigtig, rigtig, rigtig meget. Og det var jo bare det, der gjorde, at jeg også fik lyst til at stoppe, fordi jeg endelig havde fundet en, der sagde 'det kan du godt, du skal bare tro på dig selv'".
(Nicoline, 16 år)

Ifølge de unge kan det være afgørende for, at de har lyst til at blive på anbringelsesstedet, at de har minimum én voksen derfra, som de føler sig knyttet til, og som de kan dele med, hvad de føler og hvordan de har det.

Flere unge fortæller desuden, at det kan være gavnligt at kunne tale med andre, der ikke er personalet fra anbringelsesstedet, såsom deres sagsbehandler i kommunen eller en god ven.

Det kan forebygge rømning, hvis de unge oplever, at de voksne forstår dem og kan sætte sig ind i deres situation

I lighed med at have tætte relationer, fortæller flere unge, at det er vigtigt, at de voksne på anbringelsesstedet kan forstå de unge, herunder hvorfor de unge gør, som de gør.

Da interviewereren spørger Mia om der var noget, hun ville ønske pædagogerne havde gjort, da hun stak af, svarer hun således:

"Jeg tror, det ville være at forstå én. Men jeg tror også, det er svært for en pædagog at forstå en ung, hvis de aldrig nogensinde har oplevet de ting, som en anden ung har oplevet. Så jeg tror også, det er svært for dem." (Mia, 16 år)

På samme vis fortæller Isabella, hvordan det kan være svært for de voksne at sætte sig ind i hendes og andre anbragtes situation:

"Altså, hvis de er i min situation, hvor man er tvangsfjernet og det er de samme problemer, som det er sket med min familie. Så tænker jeg, hør først hvad børnene siger og lad være med at sige, at de forstår det, når de ikke har været i samme situation. Jeg har faktisk set, at der er mange børn, som bliver irriterede, når en voksen kommer og siger, at de godt forstår dig, når de ikke selv har oplevet det samme. Lyt mest og lad være med at sige så meget – måske kom og sig, at vi er her for dig og at vi hjælper dig. Vi kan godt gøre alt for, at du bliver stærkere igen og alt det der. Hvis de siger det til mig, så tænker jeg, okay nu kan jeg godt. Jeg har en chance, fordi jeg har nogen omkring mig, som gider mig og vil mig det bedste." (Isabella, 17 år)

Isabella pointerer altså, at det kan være svært for personalet, at sætte sig i de unges sted, fordi de ikke selv har været i en lignende situation. Hvis personalet ikke selv har været i lignende situationer, kan det være vigtigt at de ved, hvordan de skal kommunikere med de unge. De skal have fokus på at lytte til den unge og at være støttende.

Det er vigtigt, at de voksne kan konflikthåndtere

Et element i at have en god relation til de voksne, handler om at de voksne kan håndtere konflikter på en god måde. Det fremhæver flere unge, som vigtigt i at forebygge at de rømmer. Mia fortæller, at det er vigtigt, at personalet er gode til at håndtere de unge, når de er sure eller kede af det:

" (...) jeg tror bare, det er det her med at lytte til en ung. Og prøve så godt som du nu kan at forstå en ung. Og ikke sådan lægge for meget pres på en ung, for det kommer man tit til at gøre på opholdssteder. (...) sådan du ved psykisk. Der er nogle pædagoger hvor, hvis du bliver sur på dem og begynder at svine dem til eller sådan noget der - og det er jo ikke fordi du hader personen, du kan egentlig godt lide pædagogen - så skal de heller ikke begynde at være, for eksempel nedladende over for en, eller tage afstand fra én. For det er jo ikke fordi, vi ikke kan lide pædagogerne, men det er jo bare fordi, vi er følelsesladede og vi er kede af det eller sure." (Mia, 16 år)

Citatet illustrerer, at det er vigtigt, at pædagogerne har de rette kompetencer til at håndtere de unge, som ofte står i svære situationer og derfor kan reagere voldsomt udadtil. For Mia er det væsentligt, at personalet kan se gennem fingre med, når de unge får vredesudbrud mod dem, og i stedet kan forså, at det handler om, at de er kede af det og har brug for mindre pres fra personalet. I tråd med dette fortæller Amalie, at det er vigtigt, at de voksne har fokus på at undgå konflikt og ikke skælder de unge ud, når de kommer tilbage fra en rømning. Som hun fortæller det:

"Nogle gange skal de voksne bare undgå konflikter, fordi jeg synes, de godt kan lide at have konflikter. Og at de [voksne] burde ikke skælde os ud, når vi kommer tilbage [fra rømning], men i stedet være glade for, at vi kommer tilbage. Og ikke true os med vores sagsbehandler, fordi I sidste ende, så gør det bare, at vi stikker af igen. Jeg kan jo sagtens bare slukke min telefon." (Amalie, 16 år)

At inddrage og lytte til den unge i forbindelse med sagsbehandling og valg af anbringelsessted kan forhindre rømning

Ifølge flere af de unge, kan det forebygge rømning, hvis de unge i højere grad inddrages og høres i sagsbehandlingen af deres sag. De unge ønsker at blive lyttet til i forhold til ønsker til deres anbringelse, for eksempel i forhold til, hvor de gerne vil bo henne. Flere unge bruger rømning, som en strategi for at komme i dialog med kommunen om dette. Det kan både handle om, hvor de gerne vil bo henne og hvilken type anbringelse det skal være.

I den forbindelse fortæller Klara, at det er vigtigt, at hendes sagsbehandler tager hende alvorligt og lytter til hende, hvis hun skal have lyst til at stoppe med at rømme. Klara pointerer, at det generelt kan forebygge rømning, hvis de voksne lytter mere til, hvad den unge har af ønsker for eksempel i forhold til valg af anbringelsessted:

"Lyt til barnet, giv barnet en chance. Man kan jo ikke fuldstændigt lytte til, hvad barnet siger. Men giv dem bare en lille smule af det de ønsker, inden for retfærdigheden." (Klara, 15 år)

Klara beskriver, at hun godt ved, at alle ønsker ikke kan blive opfyldt, men at det generelt er vigtigt for børn og unge at blive inddraget i beslutninger om, hvilket anbringelsessted de skal bo på.

Lovboks: Inddragelse af et barn eller ung

I alle foranstaltninger vedrørende børn, skal barnets bedste komme i første række. Barnet eller den unges synspunkter bør altid inddrages i valg af anbringelses-sted og tilrettelæggelse af indsatsen. Dette skal ske i overensstemmelse med barnets alder, funktionsniveau og modenhed.

Den konkrete tilrettelæggelse samt gennemførelsen af foranstaltninger skal så vidt muligt ske i dialog med barnet eller den unge. Der kan dog i den daglige om-sorg for barnet eller den unge opstå situationer, hvor der er uoverensstemmelse mellem barnets og den unges ret til med- og selvbestemmelse over for barnets eller den unges ret til omsorg. Indgreb kan være påkrævet for at sikre det anbragte barn eller unges ret til omsorg (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 43-48). Lovboks slut.

Bedre mulighed for at lave aktiviteter uden ledsagelse fra en voksen kan forebygge rømning

Flere unge fortæller, at det vil afholde dem fra at rømme, hvis de kan lave aktiviteter, som de synes er sjove. Det kan være aktiviteter på anbringelsesstedet, men det kan også være, at de unge får lov til at lave aktiviteter udenfor anbringelsesstedet uden at skulle ledsages af personalet. Det giver de unge en følelse af frihed, når de får lov til at lave ting på egen hånd.

Det kan forebygge rømning, hvis de unge får ansvar

Flere unge fortæller, at det har stor betydning for deres lyst til at være på anbringelsesstedet, hvis de får lov til at vise omsorg over for andre børn eller bliver givet et ansvar for noget, for eksempel at passe et kæledyr.

Nicoline fortæller, at det har været positivt for hende, at hun har fået en tæt relation til et yngre barn på sit anbringelsessted, som hun passer på og støtter i hverdagen:

"Jeg ved jo godt selv, hvad det gør at have nogen, der kan vejlede og være sådan 'det er dumt, det skal du ikke gøre' og sådan noget. Det vil jeg gerne være for ham, så han ikke skal opleve alle de ting. (...) Så jeg prøver bare at gøre alt godt for ham, så han ikke skal opleve sådan nogle ting, eller være sammen med de forkerte personer. For det kan virkelig hurtigt gå galt." (Nicoline, 16 år)

Flere unge fortæller, at det vil kunne afhjælpe rømning, hvis der for eksempel er kæledyr på anbringelsesstedet, da det kan give tryghed og noget at passe på. Som Christian beskriver det:

"Nogen steder må man jo ikke sådan rigtig have dyr. Men jeg tror faktisk, at det vil hjælpe mange unge at have et kæledyr, for eksempel. Noget at komme hjem og passe, så man kan lære at tage ansvar for et dyr eller andre. Det tror jeg ville have kunnet hjælpe mig, hvis jeg havde haft nogle fisk eller noget at komme hjem til efter skole, noget at kigge på her." (Christian, 17 år)

Ifølge Christian vil det at have et kæledyr på anbringelsesstedet give ham noget at tage hjem til og passe på.

Bilag

BILAG 1: METODE

I dette kapitel beskriver vi de metoder, vi har anvendt i undersøgelsen, og de metodiske overvejelser vi har gjort os undervejs i processen.

Vi har besvaret undersøgelsens arbejdsspørgsmål på baggrund af følgende datakilder:

- Interview med 10 unge, der alle er anbragte uden for hjemmet, og som har rømmet fra et eller flere anbringelsessteder.
- Kvalitativ sagsgennemgang af 9 udvalgte sager, hvor barnet eller den unge har rømmet fra sit anbringelsessted.

Undersøgelsen er bestilt af Social-, Bolig- og Ældreministeriet på baggrund af VIVE's rapport "Rømninger fra anbringelsessteder: En undersøgelse af definition, omfang og årsager". I rapporten gør vi brug af udvalgte resultater og begreber fra VIVE's rapport. Derudover har De Anbragtes Vilkår bidraget til undersøgelsen ved at kvalificere interviewguiden.

I undersøgelsen belyser vi rømning fra åbne døgninstitutioner eller opholdssteder. Når vi i undersøgelsen skriver 'anbringelsessteder', så refererer vi derfor til disse to typer anbringelsessteder.

Interview

Undersøgelsen er baseret på i alt 10 semi-strukturerede interview, som alle er gennemført i perioden september til oktober 2023.

Temaer for interviewene

Vi har udarbejdet en interviewguide med udgangspunkt i arbejdsspørgsmålene, som blandt andet har fokus på:

- Hvilke årsager der kan være til, at den unge vælger at rømme.
- Hvad der karakteriserer forløbet *op til*, at den unge rømmer fra sit anbringelsessted
- Hvad den unge foretager sig *under* en rømning og hvordan en rømning opleves for den unge.
- Hvad der karakteriserer forløbet *efter*, at den unge er rømmet fra sit anbringelsessted.
- Beskyttelsesfaktorer i form af unge anbragtes perspektiver på, om der var noget, som kunne have ændret på deres beslutning om at rømme fra anbringelsesstedet.

Udvælgelse af interviewpersoner

Vi har udvalgt interviewpersoner med henblik på at få spredning i både køn, alder og typen af anbringelsessted, som den unge er anbragt på. Dette med henblik på at give et bredt perspektiv på årsager til rømning, som ikke nødvendigvis er begrundet med eksempelvis alder eller køn.

Alder

Interviewpersonerne er i alderen 15-17 år. I VIVE's rapport (2022) fremgår det, at gennemsnitsalderen for unge der rømmer er 14,3 år. Vi har derfor søgt interviewpersoner i alderen 10-17 år. Det har ikke været muligt for os at få deltagere, der er under 15 år. Vi har

dog rekrutteret unge, der har rømmet inden for de seneste to år, hvorfor flere interviewdeltagerne fortæller om rømninger, der har fundet sted inden de fyldte 15 år.

Køn

Vi har også forsøgt at opnå spredning i kønsfordelingen, hvilket er endt med at syv af interviewpersonerne er piger, og tre er drenge.

Anbringelsestype

Interviewdeltagerne er på interviewtidspunktet anbragt på forskellige typer anbringelsessteder, herunder opholdssteder, delvis lukkede døgninstitutioner/afdelinger, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger (LBK nr. 83 af 25. januar 2024, Bekendtgørelse af barnets lov § 43, stk. 1, nr. 6).

Rekruttering

Vi har kontaktet omkring 100 forskellige anbringelsessteder for at finde frem til de 10 interviewpersoner. Fra Ankestyrelsens klagesagsbehandling ved vi, at børn og unge, der har rømmet, kan blive anbragt på en delvist lukket, sikret eller særligt sikret institution eller afdeling efterfølgende, hvilket er årsagen til, at vi også kontaktede disse anbringelsessteder, selvom rømning fra sikrede eller delvist lukkede institutioner ikke er et fokus for undersøgelsen. Vi har alligevel valgt at interviewe børn og unge på disse afdelinger, idet de har erfaring med at være rømmet fra åbne anbringelsessteder.

Vi har fået kontakt til interviewpersonerne gennem personalet på deres nuværende anbringelsessted. Vi har oplyst kontaktpersonerne om rammerne for interviewet både mundtligt via telefonsamtaler og efterfølgende skriftligt i form af informationsbreve, som vi har bedt kontaktpersonerne vise til de unge. På baggrund af den viden har interviewpersonerne takket ja til at deltage i interview.

Rammesætning af interview

Både forud og ved starten af selve interviewet har vi defineret formålet med og rammerne for interviewet for kontaktpersonerne og interviewdeltagerne. Vi har lagt vægt på at forklare, hvem vi er, og hvorfor vi skal tale sammen. I den forbindelse har vi også gjort det klart for den unge, at vi er ansat i Ankestyrelsen, men at vores arbejde er adskilt fra klagesagsbehandlingen, og at vi ikke har indflydelse på de unges eventuelle sager i Ankestyrelsen.

Informeret samtykke, anonymitet og underretningspligt

Ved hvert interviews start har vi indhentet mundtligt samtykke fra den unge til at deltage i interviewet, og at vi må bruge deres udtalelser i undersøgelsen. Vi har informeret den unge om, at de til enhver tid kan trække deres samtykke tilbage og afbryde interviewet.

Vi har i den forbindelse informeret den unge om, at deres navn og andre genkendelige oplysninger vil blive anonymiseret i den endelige rapport. Vi har desuden informeret den unge om vores underretningspligt i starten af hvert interview.

Gennemførelse af interview

Vi har gennemført alle interview på den unges anbringelsessted i lokaler, hvor vi kunne tale i fortrolighed. Et enkelt interview er gennemført telefonisk, da interviewpersonen ikke befandt sig på anbringelsesstedet. Interviewpersonerne har også haft mulighed for at blive interviewet uden for deres anbringelsessted, hvis dette var ønsket, men dette har ingen af

interviewpersonerne benyttet sig af. Alle interview er derfor foregået individuelt. I et enkelt interview sad en voksen dog med fra anbringelsesstedet for at støtte den unge, men den voksne deltog ikke aktivt i interviewet.

Databehandling og høring

Alle interview er optaget på diktafon, hvorefter de er blevet transskriberet og kodet i databehandlingsprogrammet NVivo.

Alle interviewpersoner har haft mulighed for at få egne citater og udsagn i høring, hvor de kan komme med rettelser og input til egne citater og udsagn. Det har 7 ud af de 10 interviewpersoner sagt ja til.

Kvalitativ sagsgennemgang

Til undersøgelsen har vi læst sagsakter fra 9 sager, hvor et barn eller ung har rømmet fra et opholdssted eller en døgninstitution.

Udvælgelse af sager

Sagerne er tilfældigt udvalgt fra klagesager i Ankestyrelsen og fra sager, som indgår i Børnesagsbarometret og er beskrevet i anonymiseret form. Sagerne vedrører børn og unge i alderen 11-17 år, der har rømmet fra et anbringelsessted. De udvalgte sager vedrører både børn og unge, der er frivilligt og tvangsanbragt.

Anvendelse af sager

Vi har brugt sagerne til at uddrage konkrete hændelsesforløb, som både omhandler forløbet op til rømning (forhistorien), beskrivelse af selve rømningssituationen samt det efterfølgende forløb. Vi har undervejs i rapporten brugt sagerne til at lave illustrative sagsforløb og eksempler.

Det er tale om en kvalitativ gennemgang af sager, og således ikke en juridisk vurdering af kommunens håndtering af en sag.

Fra sagerne får vi indblik i konkrete situationer med rømning, og hvordan rømningssituationerne bliver håndteret af aktørerne omkring barnet/den unge. Sagerne bidrager ligeledes til at give indblik i de årsager, der kan være til, at børn og unge rømmer fra anbringelsessteder.

Der er sagseksempler, hvor barnet/den unge selv kommer retur til anbringelsesstedet, hvor barnet/den unge bliver efterlyst hos politiet og hvor anbringelsen bryder sammen på grund af rømninger.

For at sikre en ensartet sagsgennemgang har vi anvendt et analyseskema med fokus på en række relevante emner, eksempelvis:

- Karakteristik af barnet/den unge (fx alder, køn, fysiske og psykiske udfordringer, familie forhold mv.)
- Årsager til anbringelse og typen af anbringelse
- Hvad der sker forud for rømning
- Hvad der sker i relation til rømning og det efterfølgende sagsforløb (fx ændring af anbringelsessted eller iværksættelse af anden foranstaltning)

BILAG 2: LOVGIVNING OM RØMNING

I dette bilag oplister vi de nærmere regler, der vedrører rømning i lovgivning. De juridiske regler vedr. rømning findes i voksenansvarsloven § 9, §10, §11, §12 og §13 og beskrives i det følgende. Vi bemærker dog, at §12 og §13 omhandler delvis lukkede døgninstitutioner eller delvis lukkede afdelinger, som ikke er et fokus for denne undersøgelse, jf. kapitel 1.

Tilbageførsel af et barn eller ung

Lovboks: Om tilbageførelse af et barn eller en ung ved rømning

§ 9. Personalet på anbringelsessteder efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan fastholde eller føre et barn eller en ung til et andet opholdsrum.

Stk. 2. Det er en betingelse for fysisk magtanvendelse efter stk. 1, at barnet eller den unge udviser en adfærd, herunder vedvarende chikane, der er til fare for barnet eller den unge selv, de øvrige anbragte børn og unge, personalet eller andre, der opholder sig på anbringelsesstedet.

Stk. 3. Personalet på delvis lukkede døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan ud over de i stk. 2 nævnte tilfælde anvende fysisk magt efter stk. 1, når barnet eller den unge overtræder regler i en husorden fastsat efter § 4, stk. 2, og magtanvendelsen er nødvendig for at bringe overtrædelsen til ophør.

§ 10. Personalet på anbringelsessteder efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan som led i omsorgspligten tilbageføre et anbragt barn eller en anbragt ung, der rømmer, når barnet eller den unge udviser en adfærd, der medfører en risiko for skade på barnet eller den unge selv eller på andre (Voksenansvarsloven). Lovboks slut.

Det fremgår heraf, at der ved rømning kan ske en tilbageførsel af et anbragt barn eller ung, såfremt betingelserne i bestemmelsen er opfyldt. Ved tilbageførelse skal forstås, at anbringelsesstedets personale kan fastholde og føre barnet eller den unge tilbage til anbringelsesstedet i overensstemmelse med voksenansvarsloven §9 (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 101).

Betingelserne i voksenansvarsloven § 10 indebærer, at der skal foreligge en rømning fra anbringelsesstedet og at barnet eller den unges adfærd kan medføre en risiko for skade på vedkommende eller på andre. Det vil bero på en konkret vurdering, hvorvidt en sådan risiko foreligger, herunder med inddragelse af barnet eller den unges alder, modenhed og funktionsevne (EJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 102).

Tilbageholdelse eller fysisk fastholdelse

Lovboks: Om tilbageholdelse af anbragte børn og unge

§ 11. Børn og unge-udvalget eller Ungdomskriminalitetsnævnet kan træffe afgørelse om, at et barn eller en ung, der er anbragt på et anbringelsessted efter § 43, stk. 1, nr. 6, i barnets lov kan tilbageholdes i op til 14 dage i forbindelse med anbringelsen på det pågældende opholdssted eller den pågældende døgninstitution.

Stk. 2. Børn og unge-udvalget kan endvidere træffe afgørelse om, at et barn eller en ung kan tilbageholdes i op til 14 dage under anbringelsen.

Stk. 3. Tilbageholdelse efter stk. 1 og 2 kan ske, når det må anses for at have afgørende betydning for at imødekomme et barns eller en ungs særlige behov for støtte og det vurderes at have afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling.

...

§ 12. På delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner kan anbragte børn og unge tilbageholdes, ved at yderdøre og vinduer aflåses i perioder.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at barnet eller den unge kan tilbageholdes efter stk. 1, når det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling, at barnet eller den unge ikke rømmer fra institutionen, og der er risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade i forbindelse med en rømning (Voksenansvarsloven). Lovboks slut.

Børne- og ungeudvalget har mulighed for at træffe afgørelse om, at et barn eller en anbragt ung kan tilbageholdes i op til 14 dage. Dette kan ske såvel i forbindelse med afgørelse om anbringelse samt under anbringelsen, jf. voksenansvarslovens § 11.

Det er en betingelse, at tilbageholdelsen må anses for at have afgørende betydning for at imødekomme et barns eller en ungs særlige behov for støtte, og at det vurderes at have afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling. Det kan f.eks. være, at der er sket særlige hændelser i barnets eller den unges liv, som medfører, at barnet eller den unge bliver særlig rømningstruet.

Tilbageholdelsen skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed. Indgrebet i barnet eller den unges bevægelsesforhold skal begrænses til det absolut nødvendige og må aldrig erstatte omsorg og pædagogisk bistand. Der kan ske fysisk tilbageholdelse i lighed med hvad personalet kan efter voksenansvarslovens § 9 om fysisk magtanvendelse (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 107, 109-111).

Personalet på delvis lukkede døgninstitutioner eller afdelinger kan tilbageholde anbragte børn eller unge, således at barnet eller den unge ikke rømmer fra anbringelsesstedet. Dette kan ske, hvis det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling, at barnet eller den unge ikke rømmer fra anbringelsesstedet, og der er risiko for, at en rømning vil medføre alvorlig skade for barnets eller den unges sundhed eller udvikling.

En tilbageholdelse kan for eksempel ske i situationer, hvor barnet eller den unge har givet udsagn om at ville rømme fra anbringelsesstedet, og hvor en socialpædagogisk indsats og dialog ikke vurderes at være tilstrækkelig til at barnet eller den unge overbevises om ikke at rømme.

Ved tilbageholdelse forstås, at barnet eller den unge anbringes på en afdeling, hvor døre og vinduer kan aflåses. Anbringelsesstedet har derfor ikke efter denne bestemmelse hjemmel til at bruge fysisk magt ved en tilbageholdelse (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 119).

Om fysisk fastholdelse fra delvis lukkede døgninstitutioner eller afdelinger

Lovboks: Om fysisk fastholdelse

§ 13. På delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner kan anbragte børn og unge fastholdes fysisk, uanset om betingelserne for at anvende fysisk magt efter § 9 er opfyldt.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at et barn eller en ung kan fastholdes efter stk. 1, når det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling, at barnets eller den unge fastholdes, og der er risiko for, at barnet eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade, og hvis

- 1) barnet eller den unge tidligere har rømmet fra åbne anbringelsessteder og det må formodes, at den pågældende igen vil rømme fra anbringelsesstedet (Voksenansvarsloven).

Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at anbringelsesstedet fysisk kan fastholde et barn eller ung. Det skal i den forbindelse vurderes, at det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling, at der sker en fastholdelse. Der skal også være risiko for, at barnet eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade, og hvis barnet eller den unge tidligere har rømmet fra åbne anbringelsessteder, og det formodes, at pågældende vil gentage rømningen fra anbringelsesstedet.

Ved fastholdelse forstås, at der i akut opståede situationer kan anvendes fysisk magt i form af fastholdelse i situationer, der ligger uden for voksenansvarslovens § 9. Hermed kan der tages fysisk fat i barnet eller den unge i en kortere periode til barnet eller den unge er faldet til ro, eller vedkommende kan mandsopdækkes. Bestemmelsen giver ikke adgang til, at personalet på anbringelsesstedet kan slå, sparke eller tage hårdt fat i barnet eller den unge. Ligeledes må personalet ikke lægge sig oven på barnet eller fastholde vedkommende med sin kropsvægt. Fastholdelsen skal desuden altid være tilpasset forholdene og være proportionel for situationen (VEJ nr. 10229 af 17. december 2019, vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 121).